

Hvordan gøres Danmark fri af fossile brændsler?

Morthorst, Poul Erik

Publication date:
2010

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):

Morthorst, P. E. (2010). Hvordan gøres Danmark fri af fossile brændsler? [Lyd og/eller billed produktion (digital)]., Frederiksberg (DK), 15 Apr, 01/01/2010

DTU Library

Technical Information Center of Denmark

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

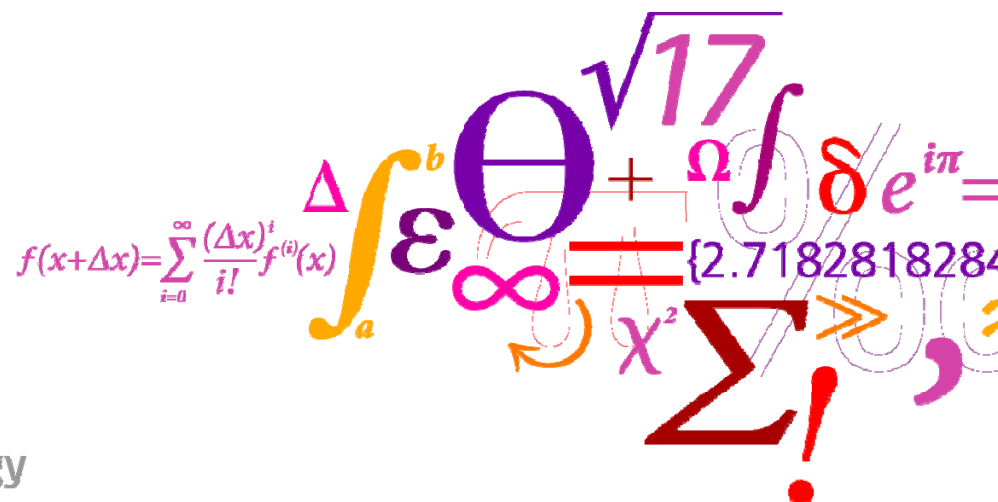
Hvordan gøres Danmark fri af fossile brændsler?

Poul Erik Morthorst
Systemanalyseafdelingen
Risø DTU

Debatmøde i Klimabevægelsen
15. April 2010

Risø DTU
National Laboratory for Sustainable Energy

Hvilke udfordringer står vi over for?

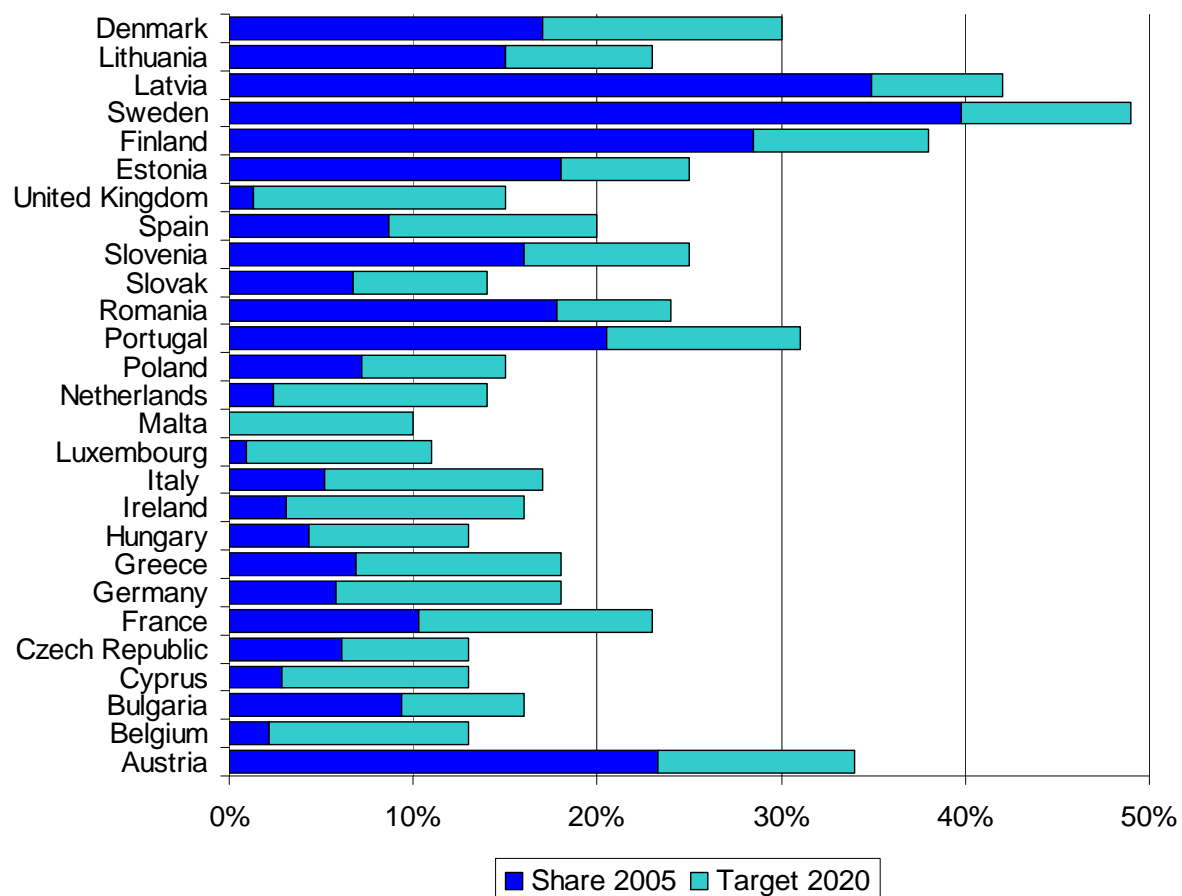
- På langt sigt (2050?) skal vi have udfaset de fossile brændsler i Danmark – krav til Klimakommissionen
  - Vedvarende energi skal dække hele vores energiforbrug
  - Vindkraft og biomasse bliver de dominerende energikilder
  - Der bliver rift om den norske vandkraft!!
- I 2020 udgør vindkraft 50% af elforsyningen
  - EU målsætning på 30% VE i Danmark
  - I dag leverer vindkraft 20% af vores elforbrug
- Transporten er næsten 100% afhængig af fossile brændsler

EU Politik

- **Bindende målsætninger i EU:
– 20-20-20 i 2020**

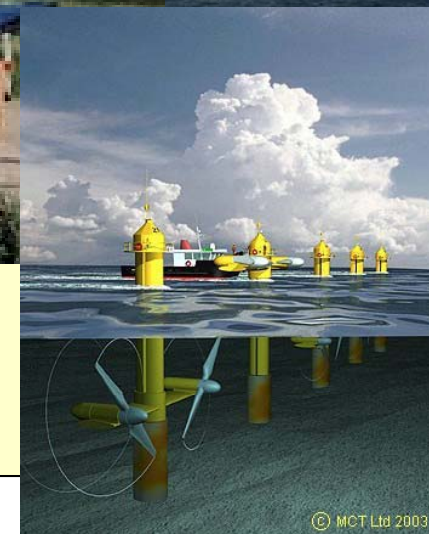
- Drivhusgasser skal reduceres med 20% sammenlignet med 1990
- Vedvarende energi skal dække 20% af energiforbruget i 2020
  - Det eksisterende mål var 12% i 2010 – omkring 7% forventes opnået i 2010
- Der skal opnås 20% energibesparelser i 2020
- Vedvarende energi skal udgøre 10% af forbruget af flydende brændsler i transporten

Nationale mål for vedvarende energi

Hvilke vedvarende energiteknologier har vi til rådighed?

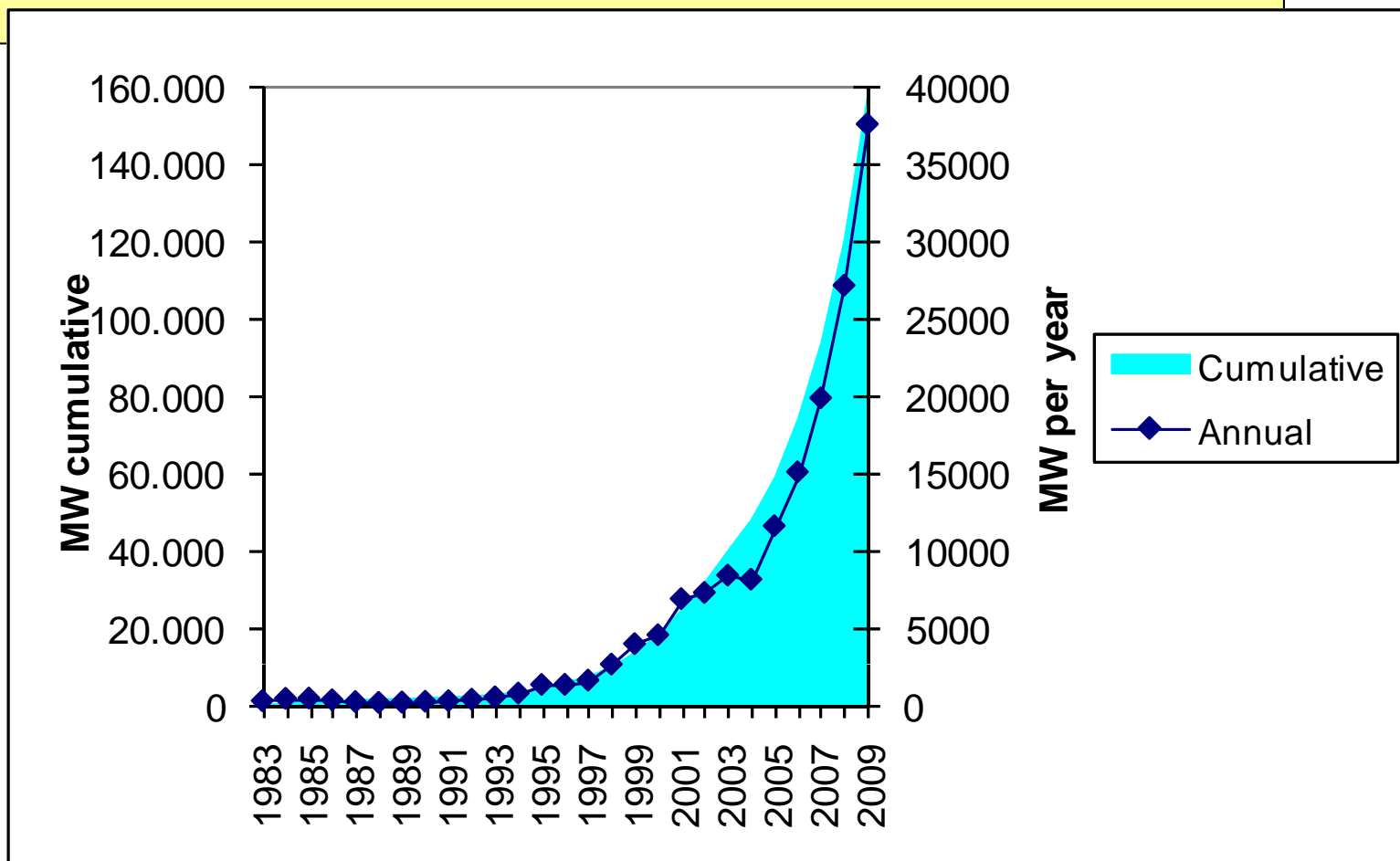
- Vindkraft
  - Land og Offshore
- Solceller
- Biomasse
  - Brændselsceller
  - Forbrænding
  - Bioethanol
- Andet
  - Bølge og tidevand

To væsentlige krav på længere sigt

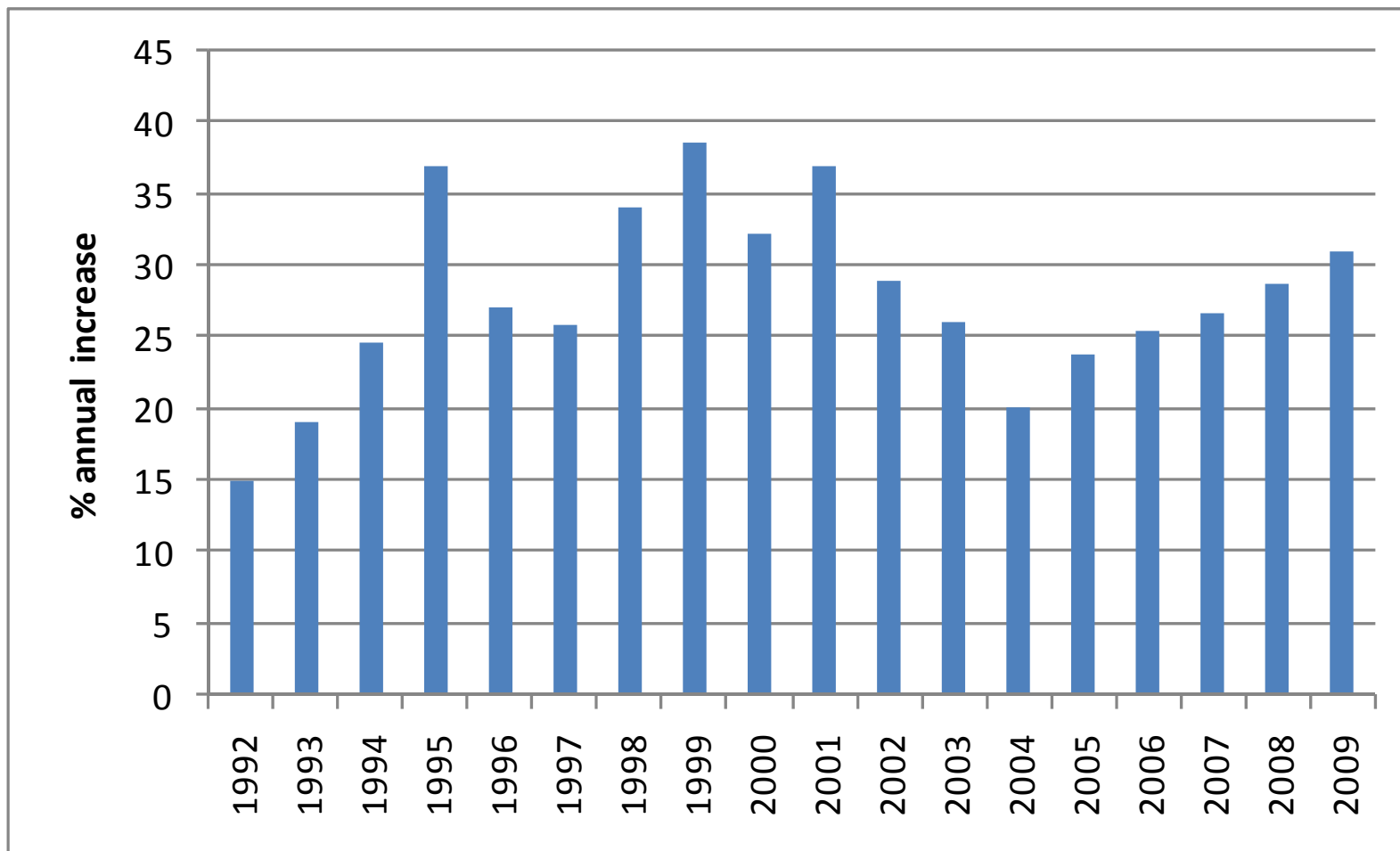
- Vedvarende teknologier skal være økonomisk konkurrencedygtige med konventionelle anlæg
- Vi skal sikre at de integreres i energisystemet på en hensigtsmæssig måde

Global udvikling af vindkraft

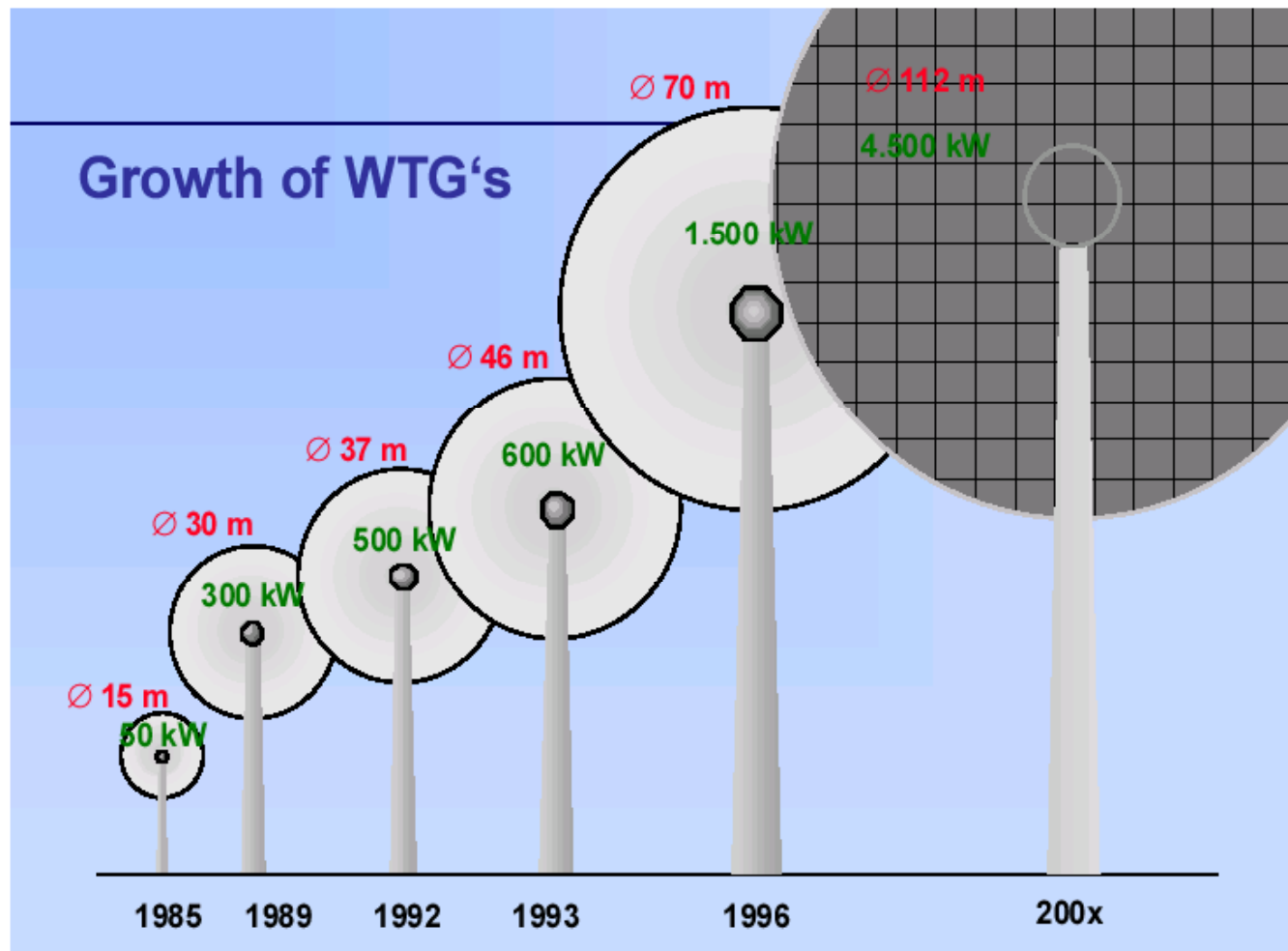

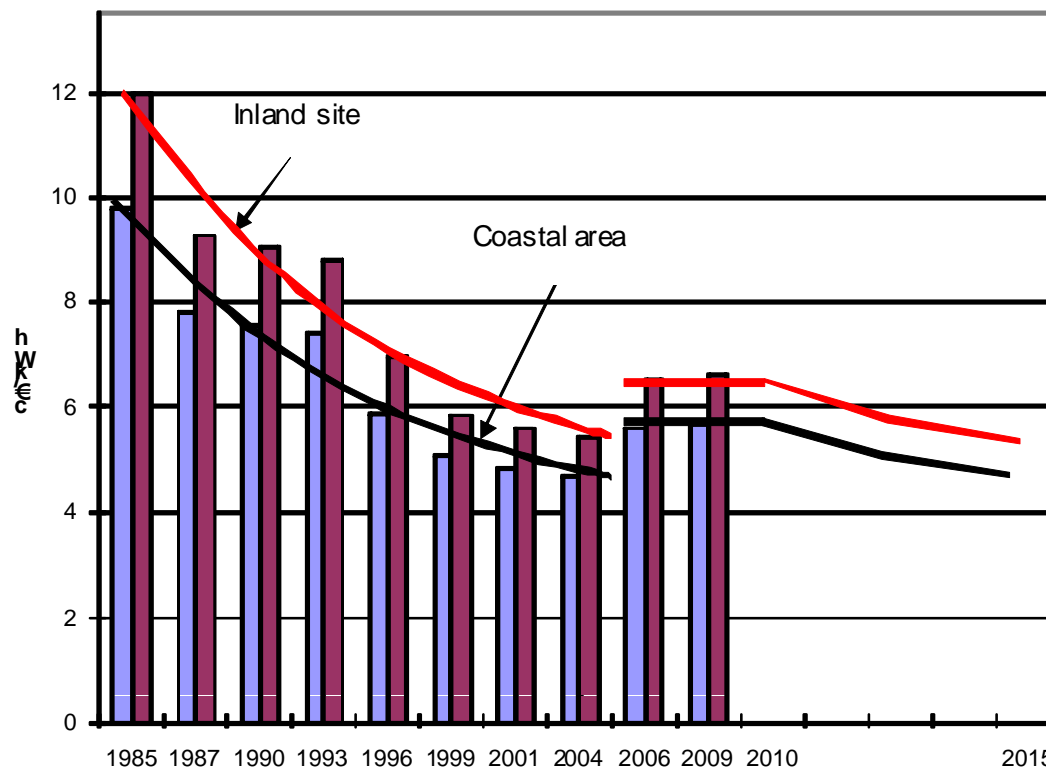
Den årlige %-vise forøgelse af kapaciteten

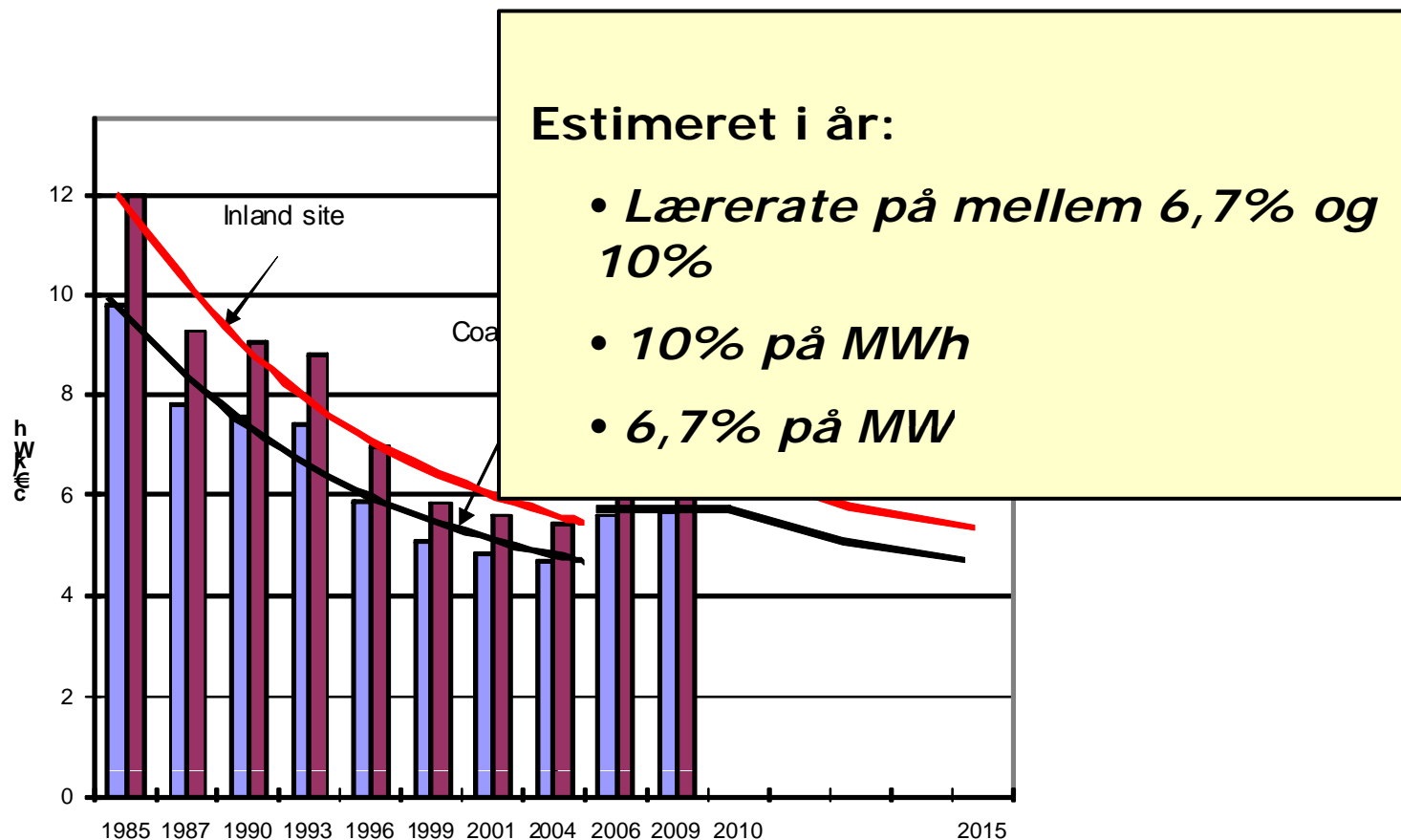
Mølle størrelse

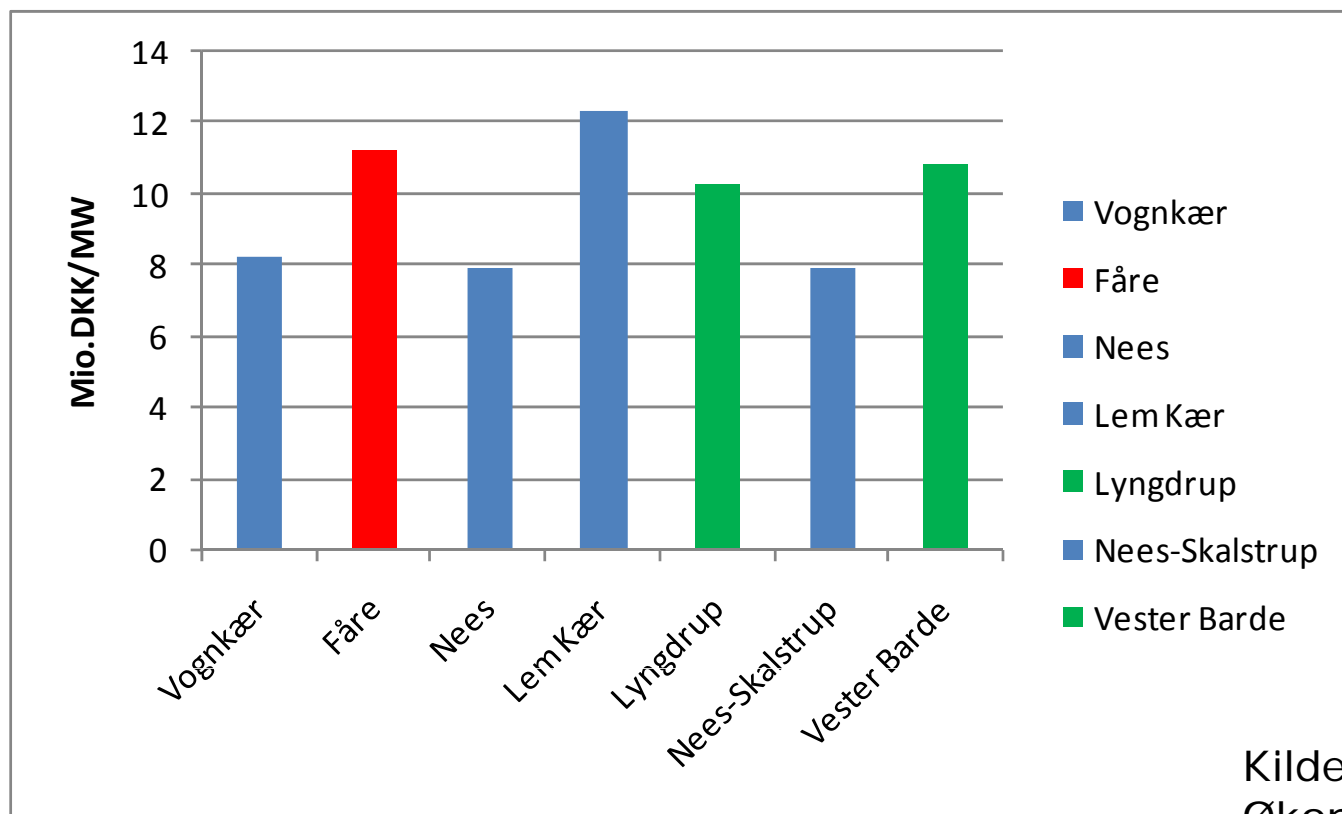
Lærekurve for vindkraft

Lærekurve for vindkraft

7 nye danske landprojekter

Kilde: Vindmøllers
Økonomi, UEDP-
projekt

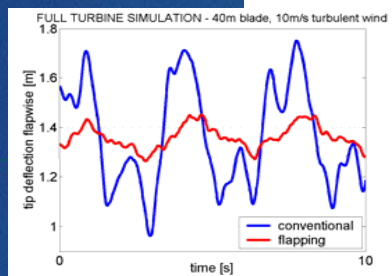
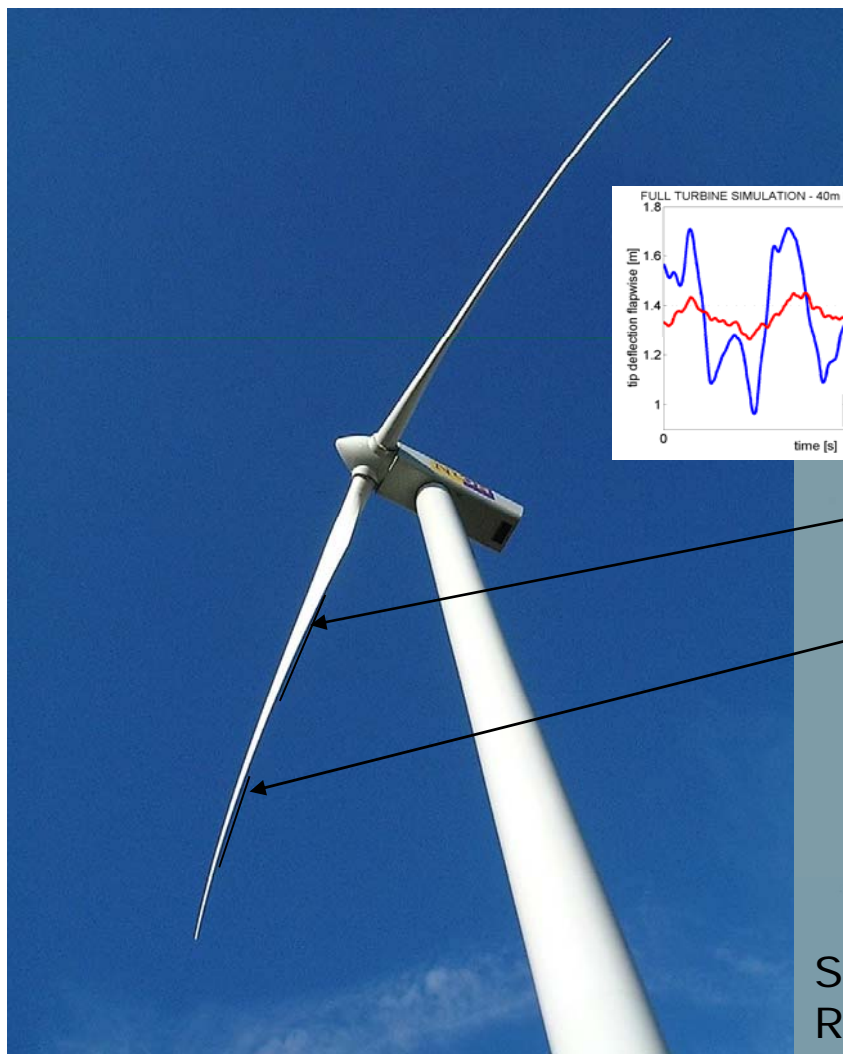
Vil opskaleringen af vindmøllerne fortsætte?

- **5 MW møllen er der**
  - Rotordiameter på 110-120 m
- **Eksperter i aerodynamik mener ikke der er væsentlige barrierer før de 20 MW**
- **Opskaleringen vil fortsætte de næste 15-20 år**
  - 10 MW i 2010? - rotordiameter på 160 m
  - 20 MW i 2020 - rotordiameter på 220 m
- **Måske vil vi se 30-40 MW møller**
  - Fortsat teknologisk udvikling
  - Infrastruktur kan blive begrænsende
- **Men udviklingen går klart mere langsomt end tidligere**
  - Pålidelighed er i fokus!!!

Smart kant kontrol - flaps

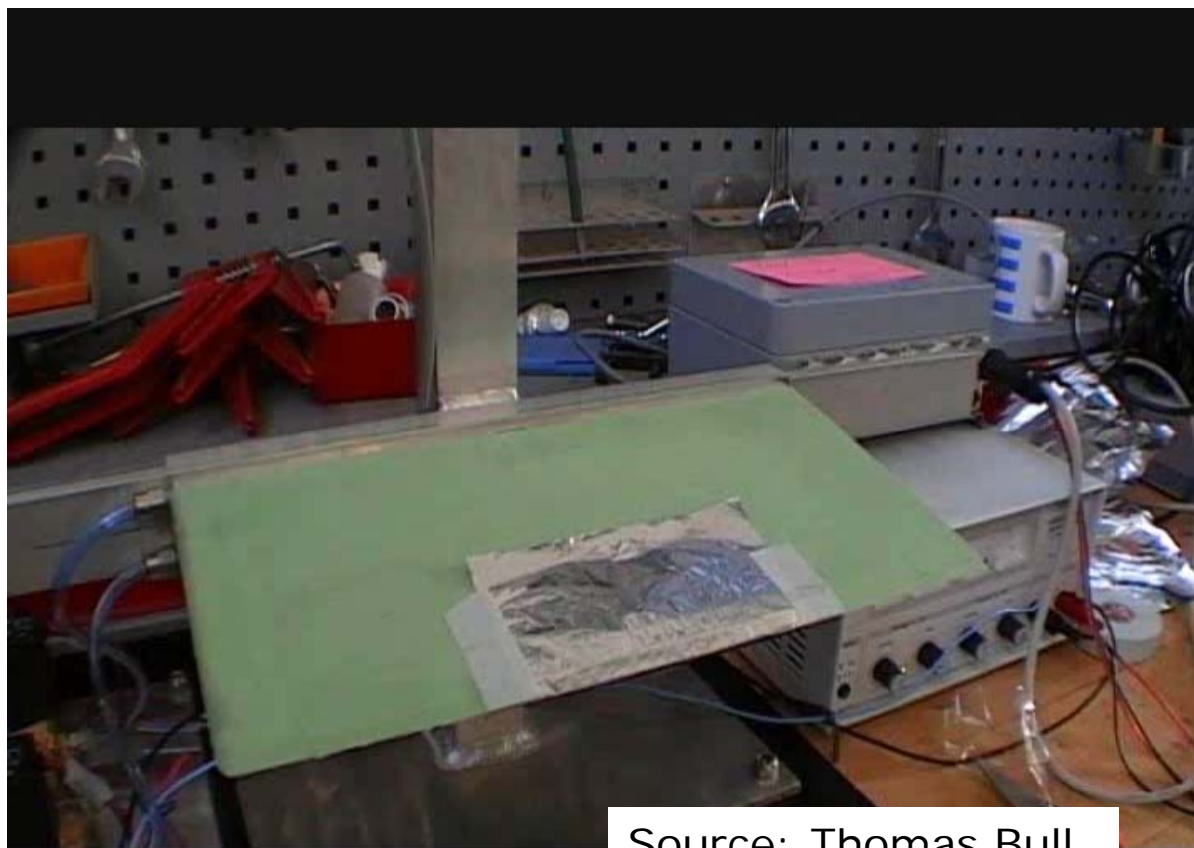
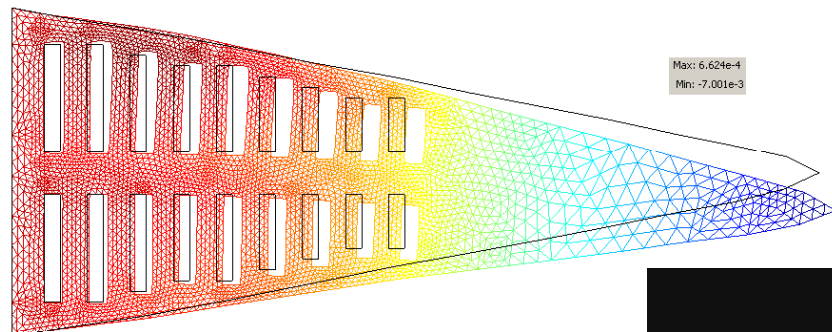
20-40% reduktion i vinge- og tårn-belastninger

”Smart” material variable trailing edge flap

Source: Thomas Bull, Risø DTU

Gummi flaps – styret med trykluft

Source: Thomas Bull,
Risø DTU

Måling af vinden

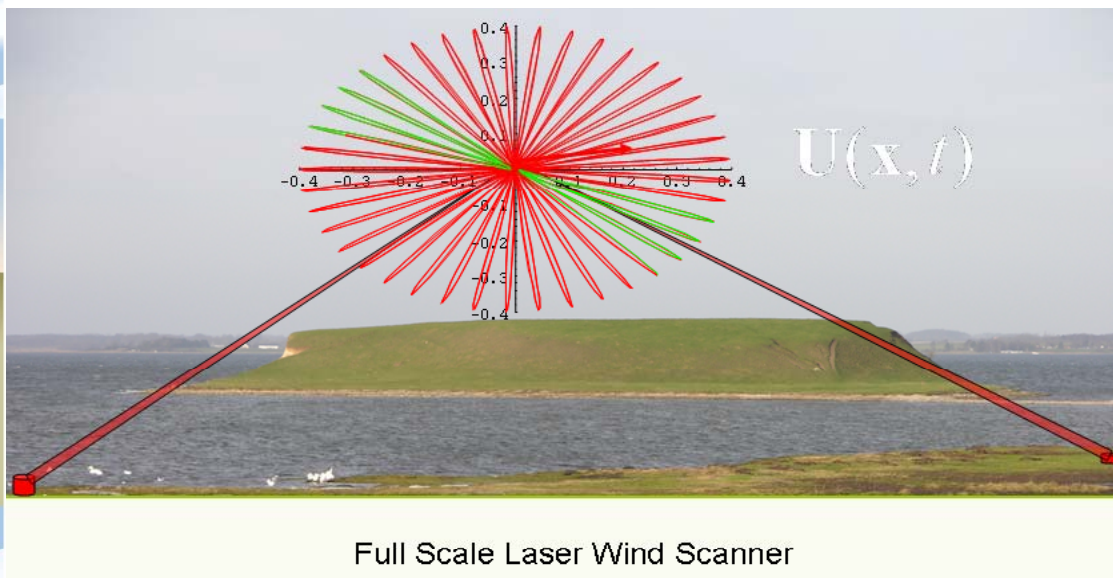
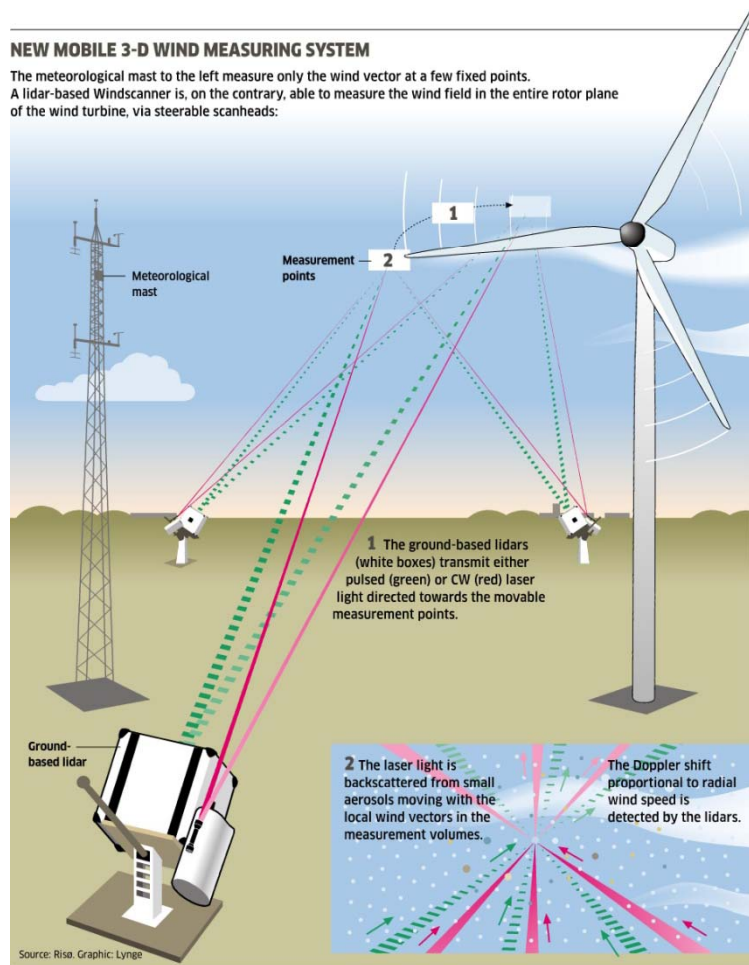

Høvsøre 116 m
Meteorology mast

ZephIR LIDAR

Source: Thomas Bull,
Risø DTU

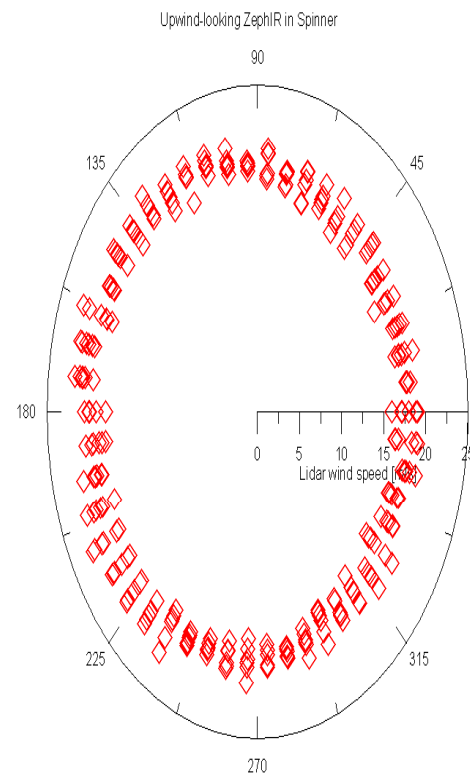
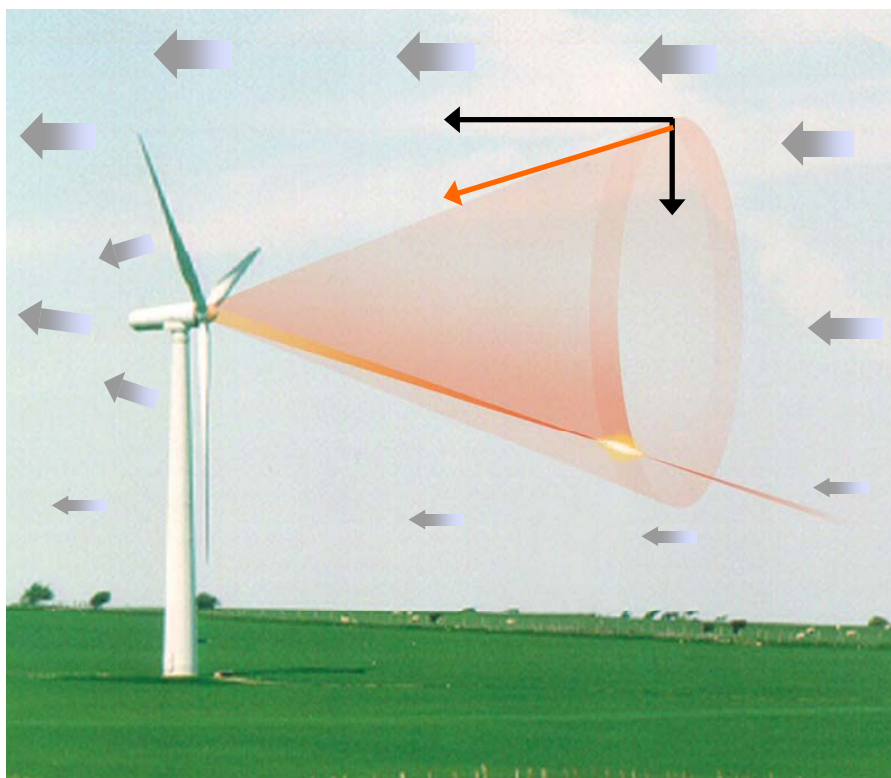
Risø DTU's WINDSCANNER baseret på 3-dimensionel scanning:

Source: Thomas Bull, Risø DTU

WINDSCANNER:

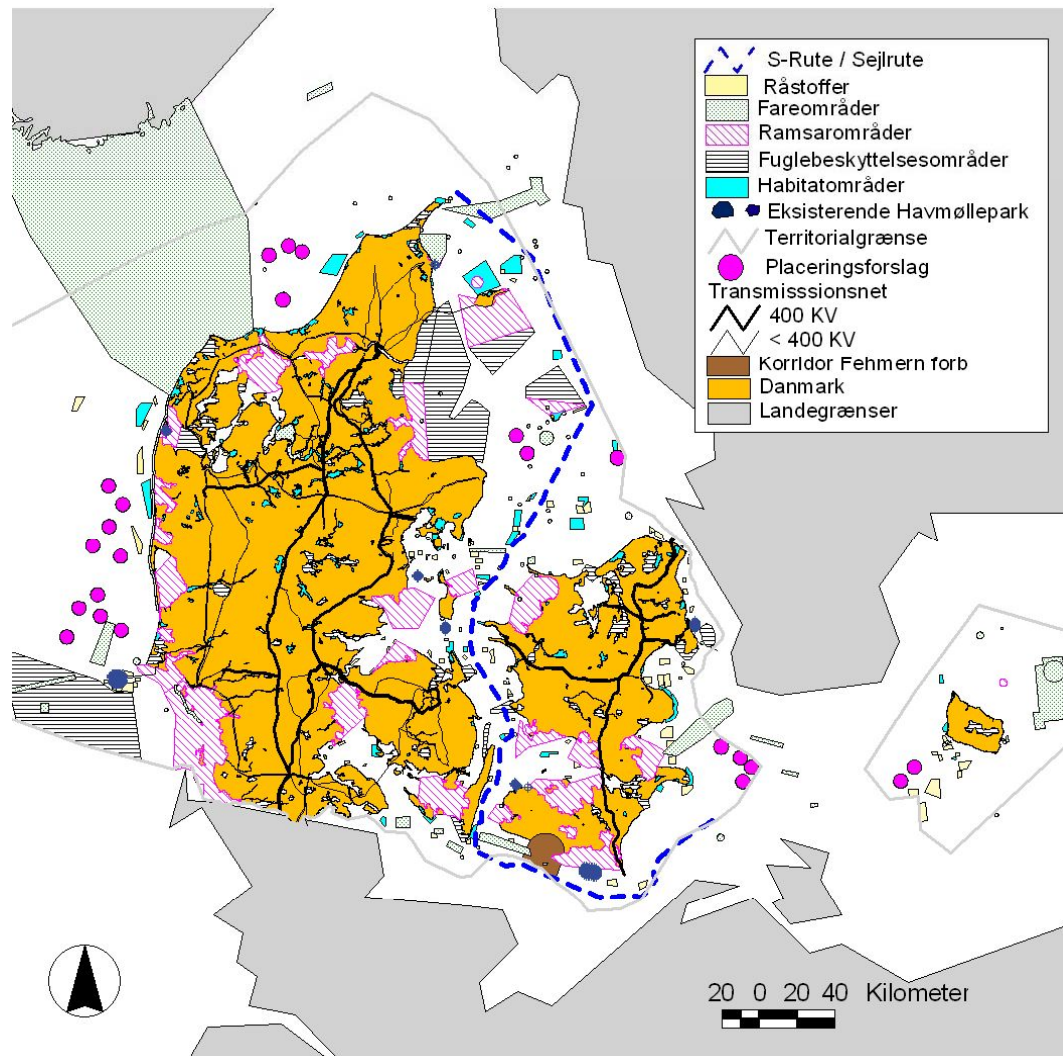
Pro-active wind turbine control from upwind measurements by lidars integrated in the nacelle... :

Source: Thomas Bull,
Risø DTU

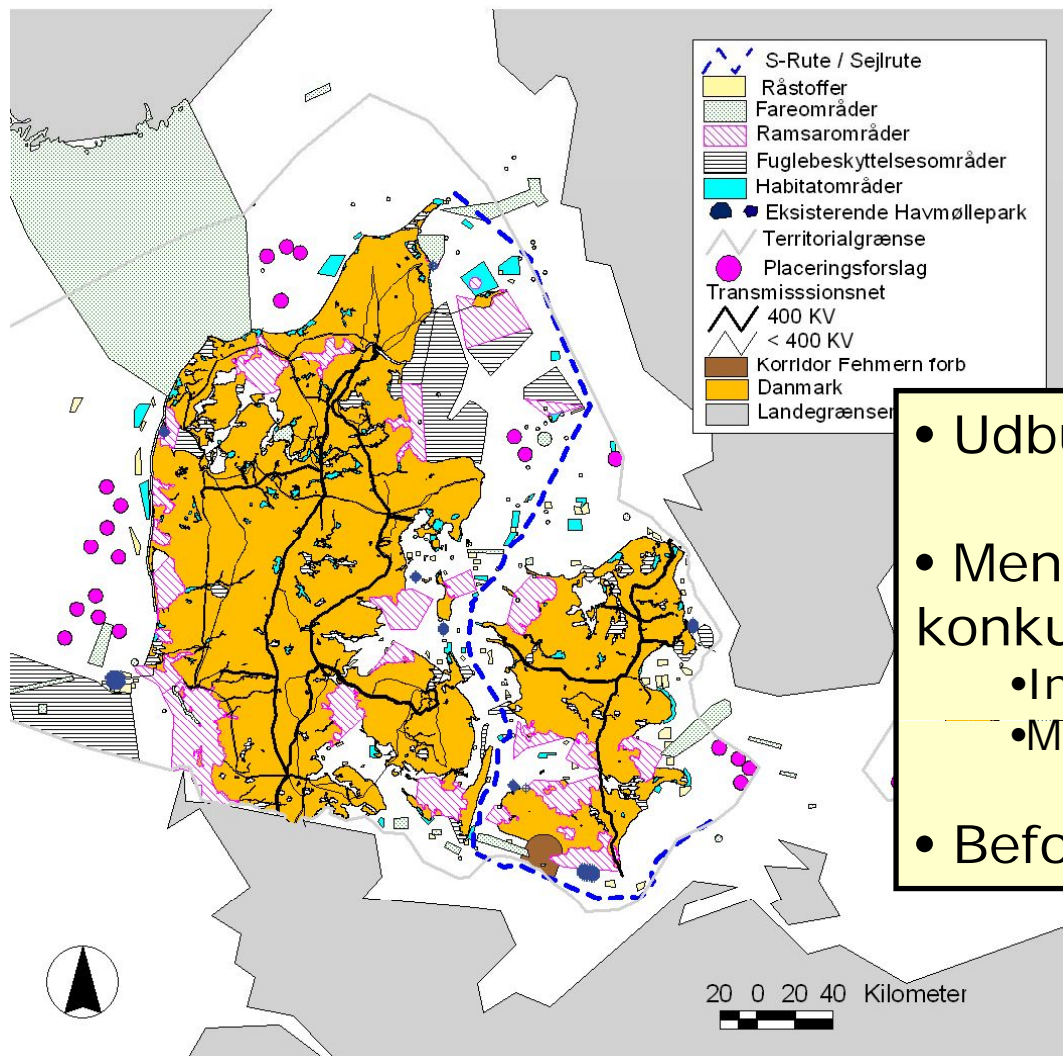
I danske farvande

- 23 steder af 200 MW er identificeret
- 4600 MW
- Svarer til 8 % of den samlede energiefterspørgsel eller 50% af el-efterspørgslen

Kilde: Energistyrelsen

I danske farvande

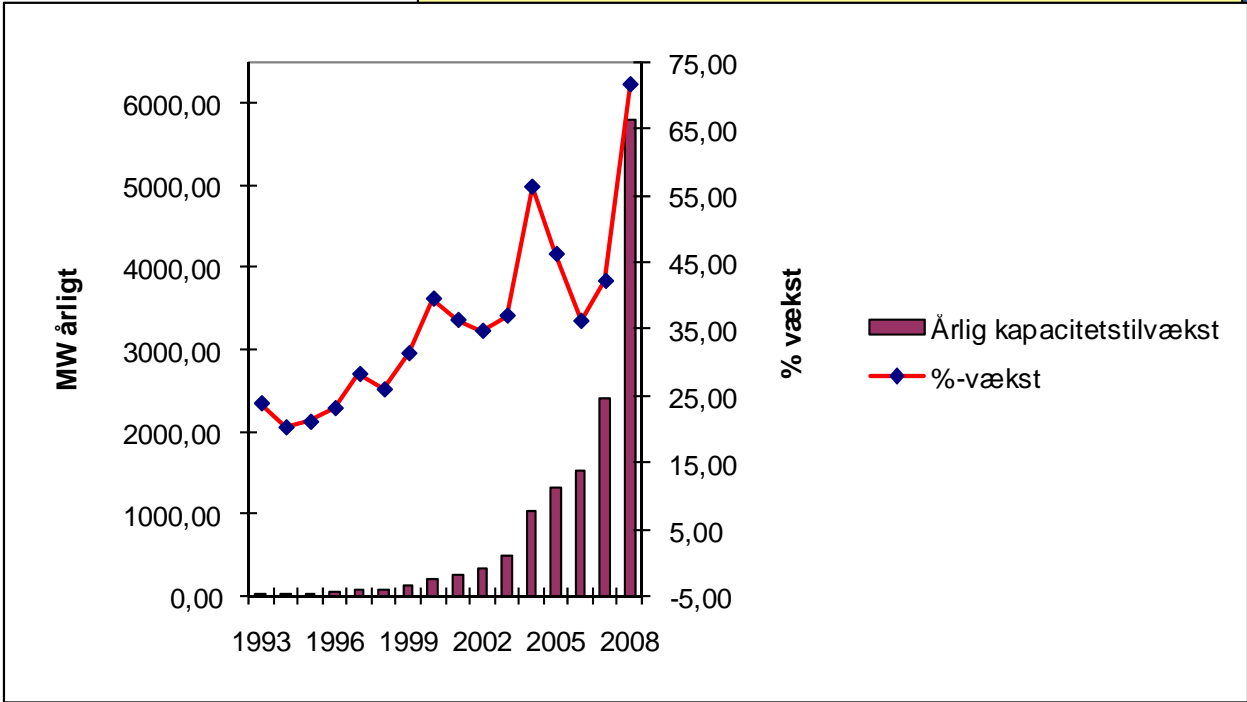
- 23 steder af 200 MW er identificeret
- 4600 MW

- Udbudsmodellen er god
- Men vi skal sikre ordentlig konkurrence i udbuddene
  - Infrastruktur på plads
  - Mindre projekter
- Befolkningen skal deltage

Kilde: Energistyrelsen

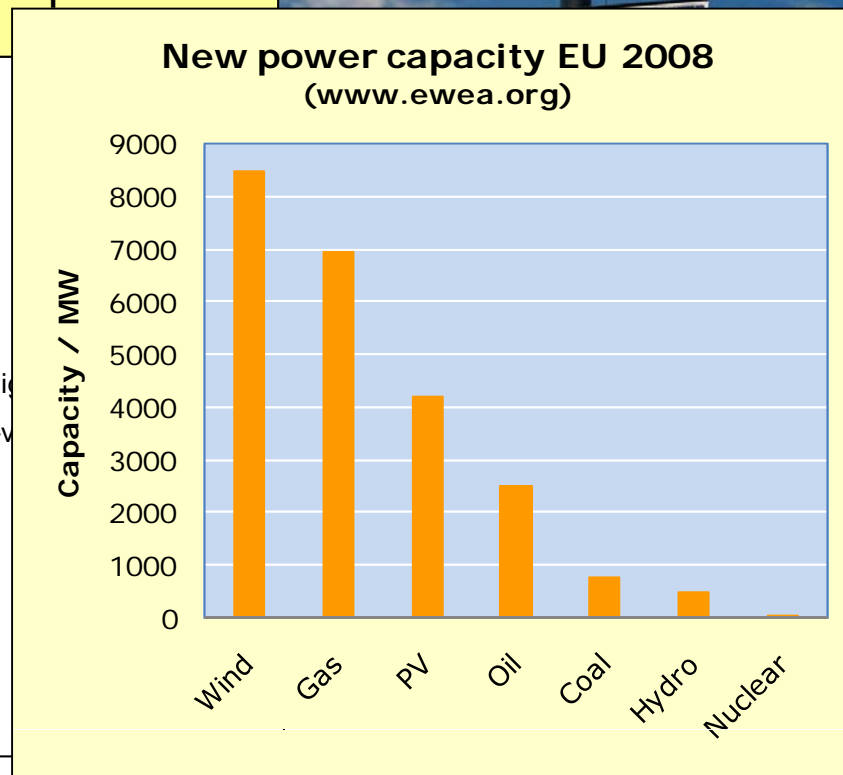
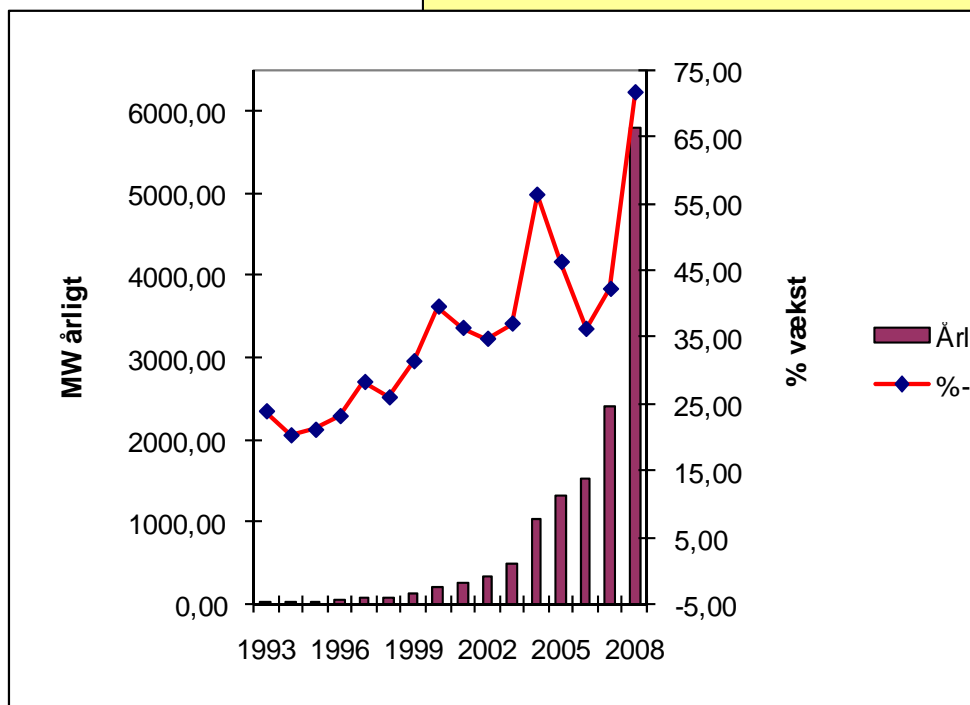
Solceller: Stærk tilvækst i installeret kapacitet

Årlig vækst i solcelle-kapacitet

Stærk tilvækst i installeret kapacitet

Årlig vækst i solcelle-kapacitet

Solceller – PVs

• Fordele

- Modularitet
- Ingen emissioner
- Lave drifts-omkostninger
- Høj pålidelighed
- Lang levetid

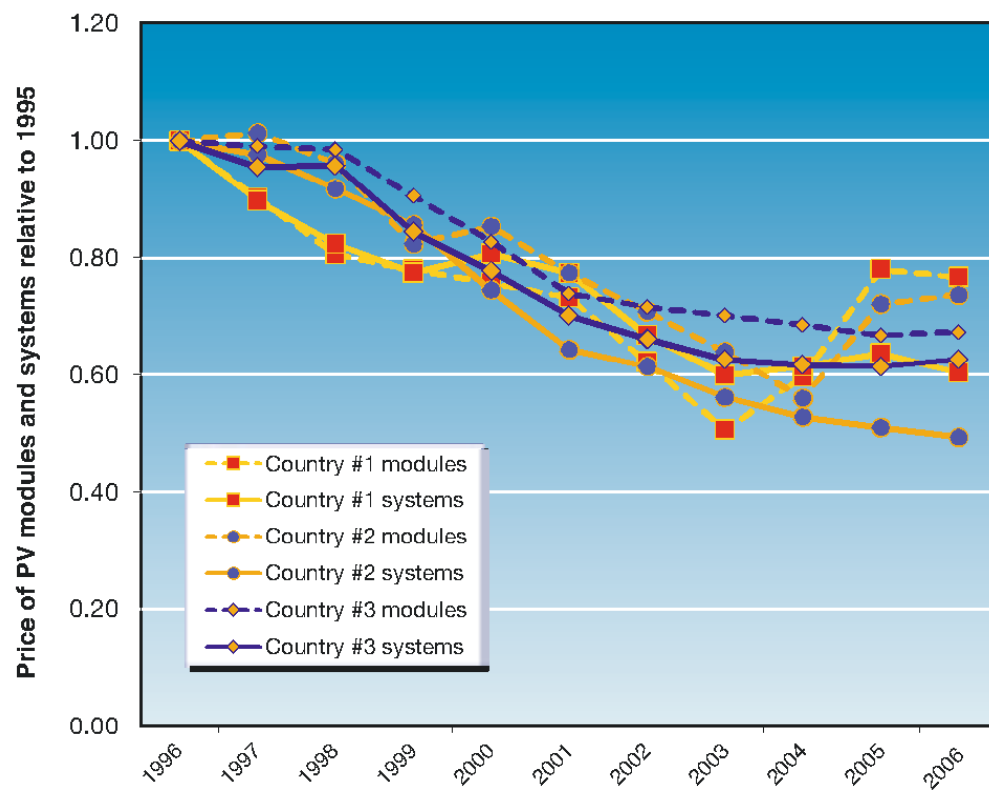
• Ulemper

- Høje omkostninger
- Lav effektivitet

Area	kWh/m ² /Year
Denmark	1000
South Europe	1500-1800
Japan	1500
U.S.A.	1500-2200
South America	1500-2200
Afrika	1800-2200
Saudi-Arabia	2500

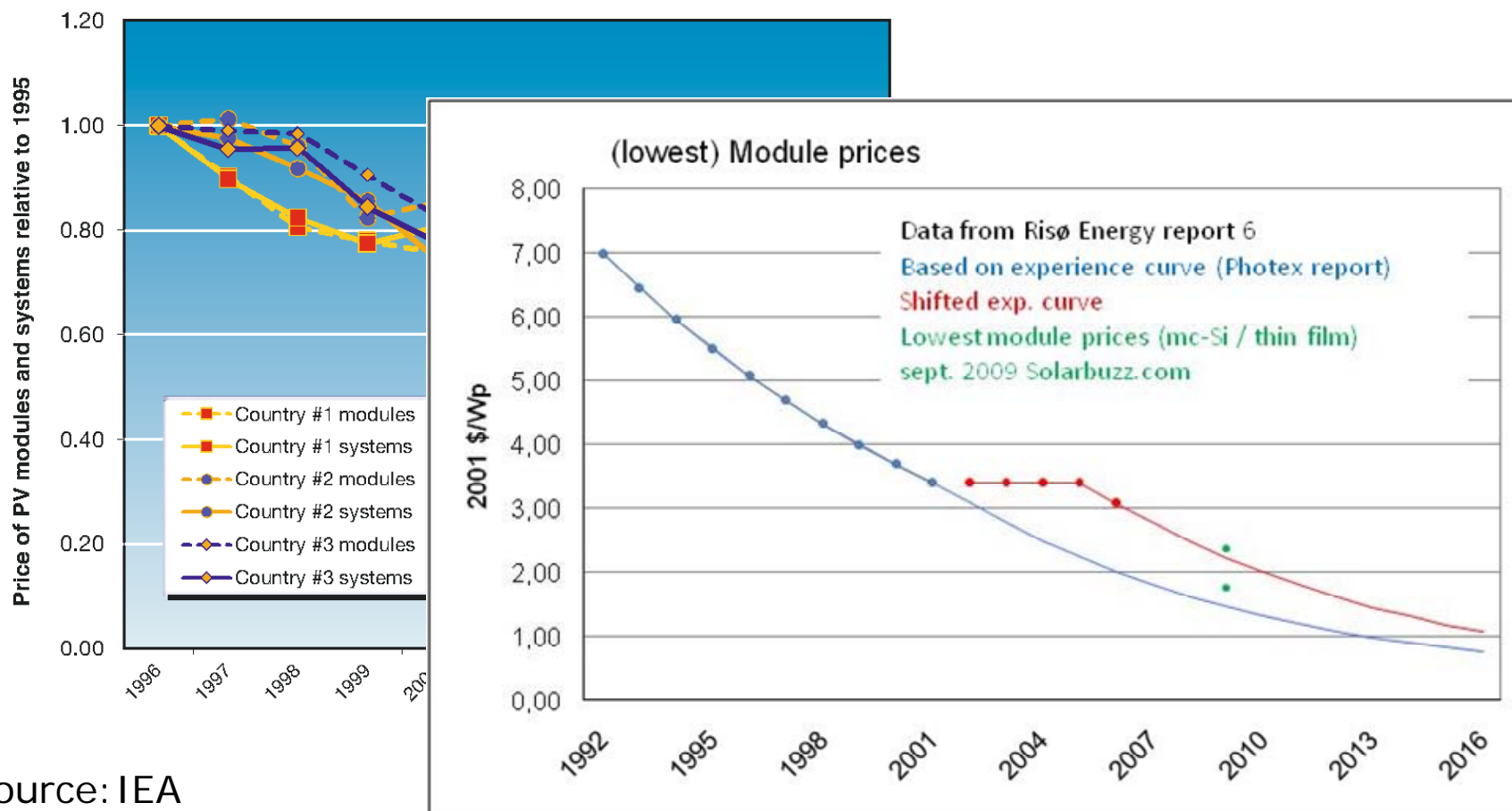
Udvikling i PV-priser

Source: IEA

Kilde: Peter Sommer-Larsen & Poul Erik Morthorst, Risø DTU

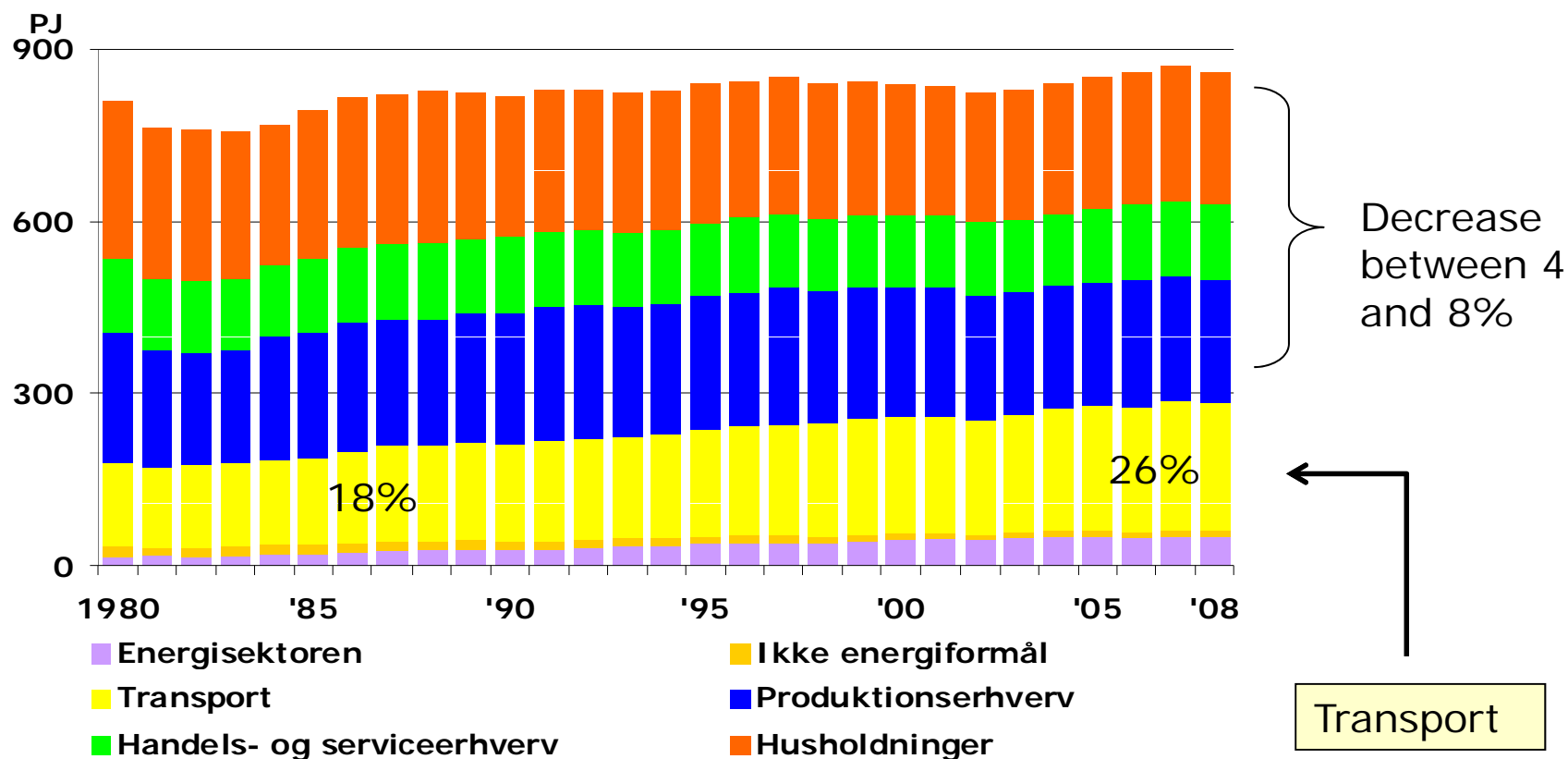
Udvikling i PV-priser

Source: IEA

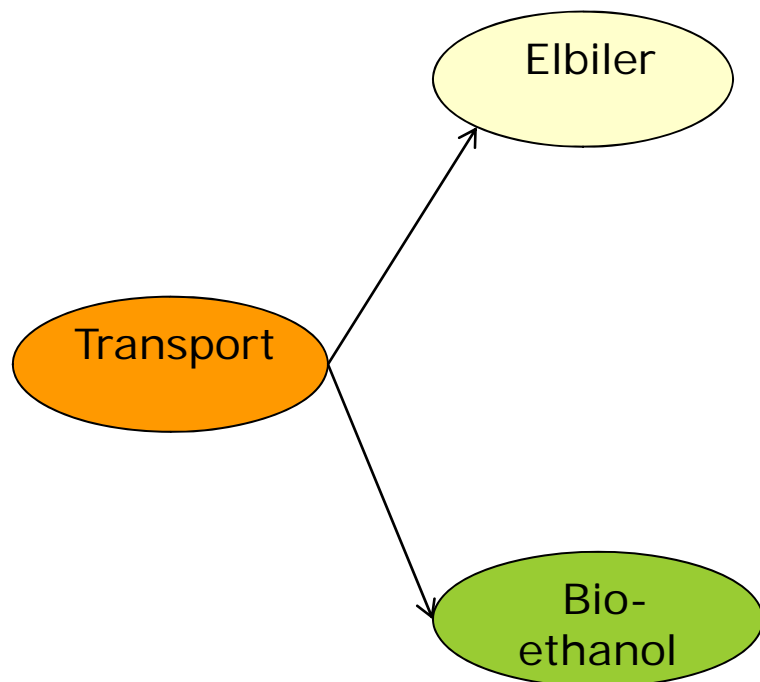
Kilde: Peter Sommer-Larsen & Poul Erik Morthorst, Risø DTU

Bruttoenergiforbrug - Transport

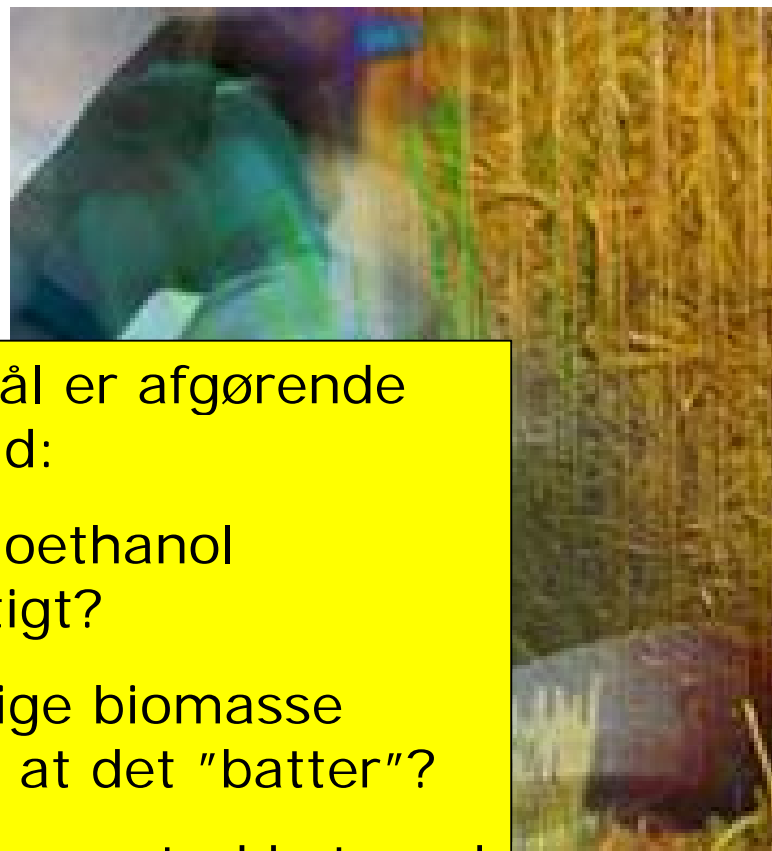
Source: The Danish Energy Authorities

Transport

Bioethanol

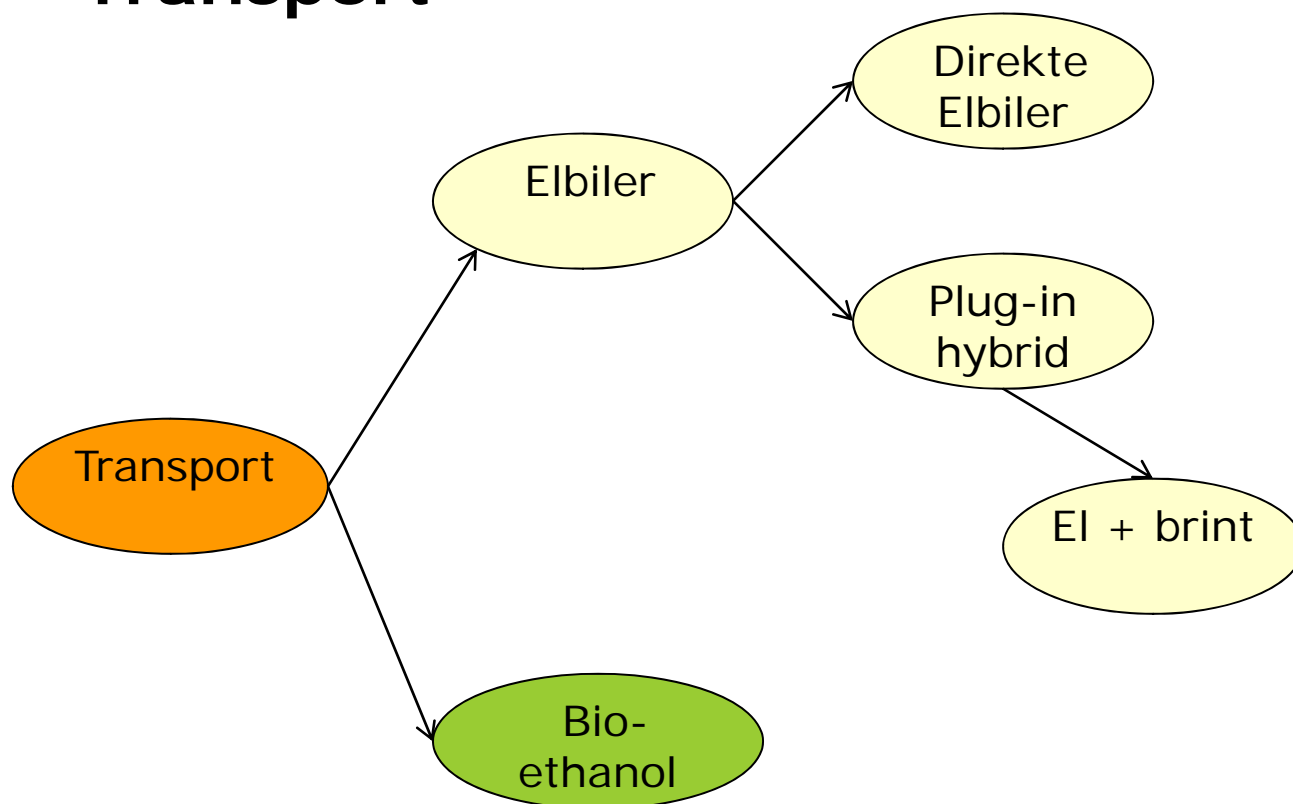
- Production of bio ethanol for the transport sector
- 2nd generation technology utilising surplus biomass and waste material

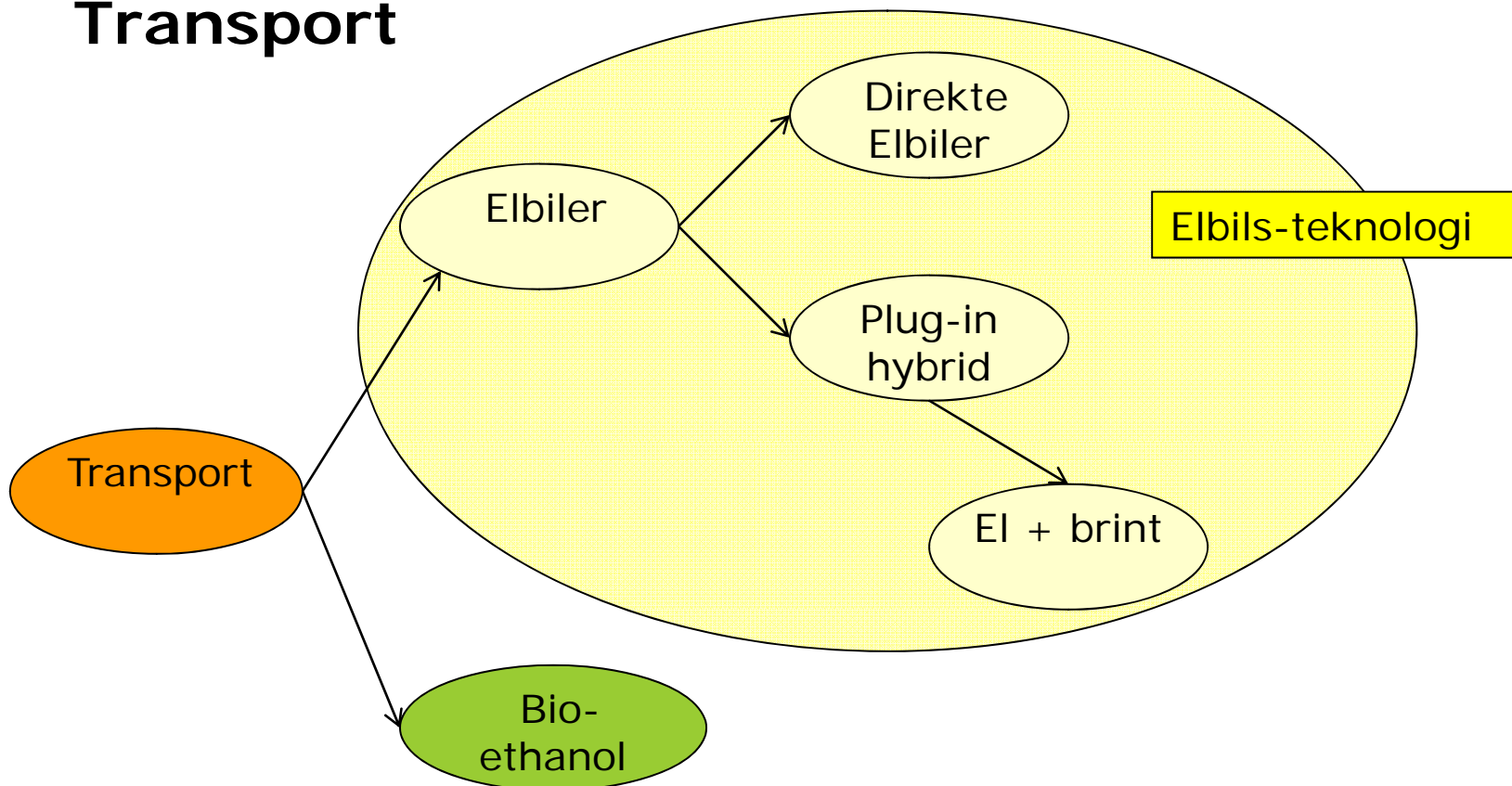
Tre væsentlige spørgsmål er afgørende for bioethanolens fremtid:

1. Kan 2.generations bioethanol produceres bæredygtigt?
2. Har vi de tilstrækkelige biomasse ressourcer til at sikre at det "batter"?
3. Bliver prisen på biomasse trukket med op af olieprisen og konkurrencen inden for fødevarerektoren?

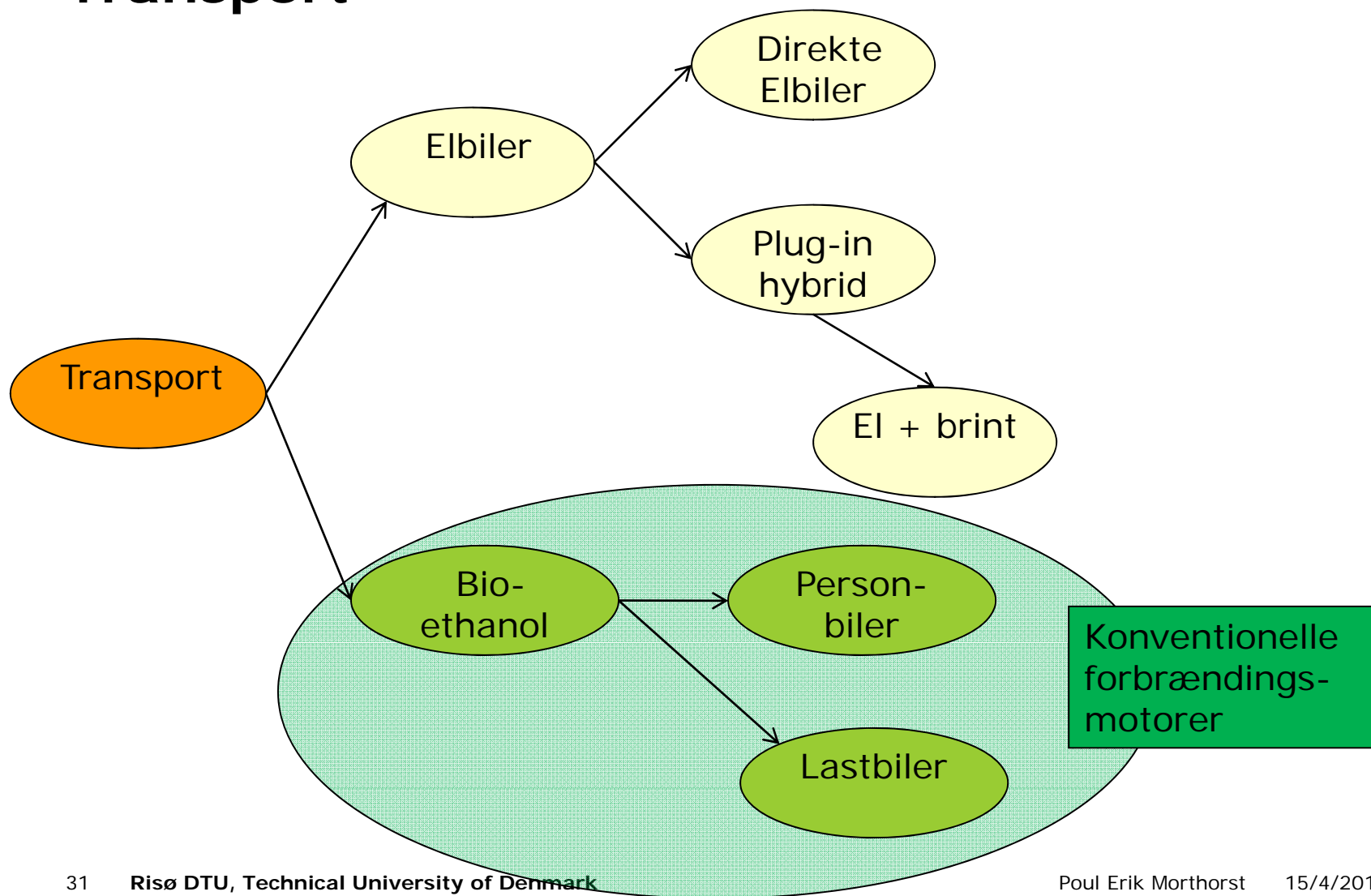
Transport

Transport

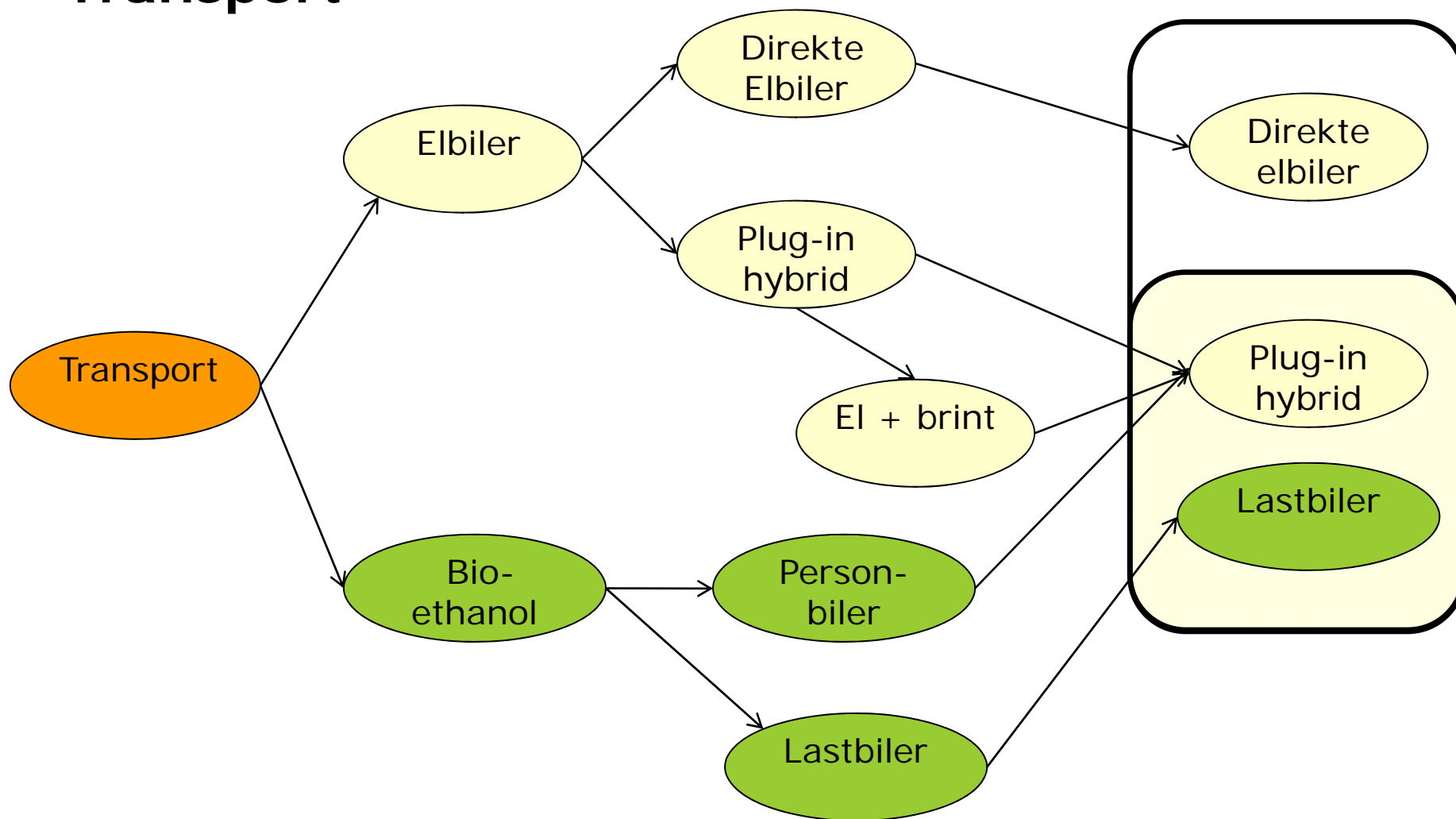

Transport

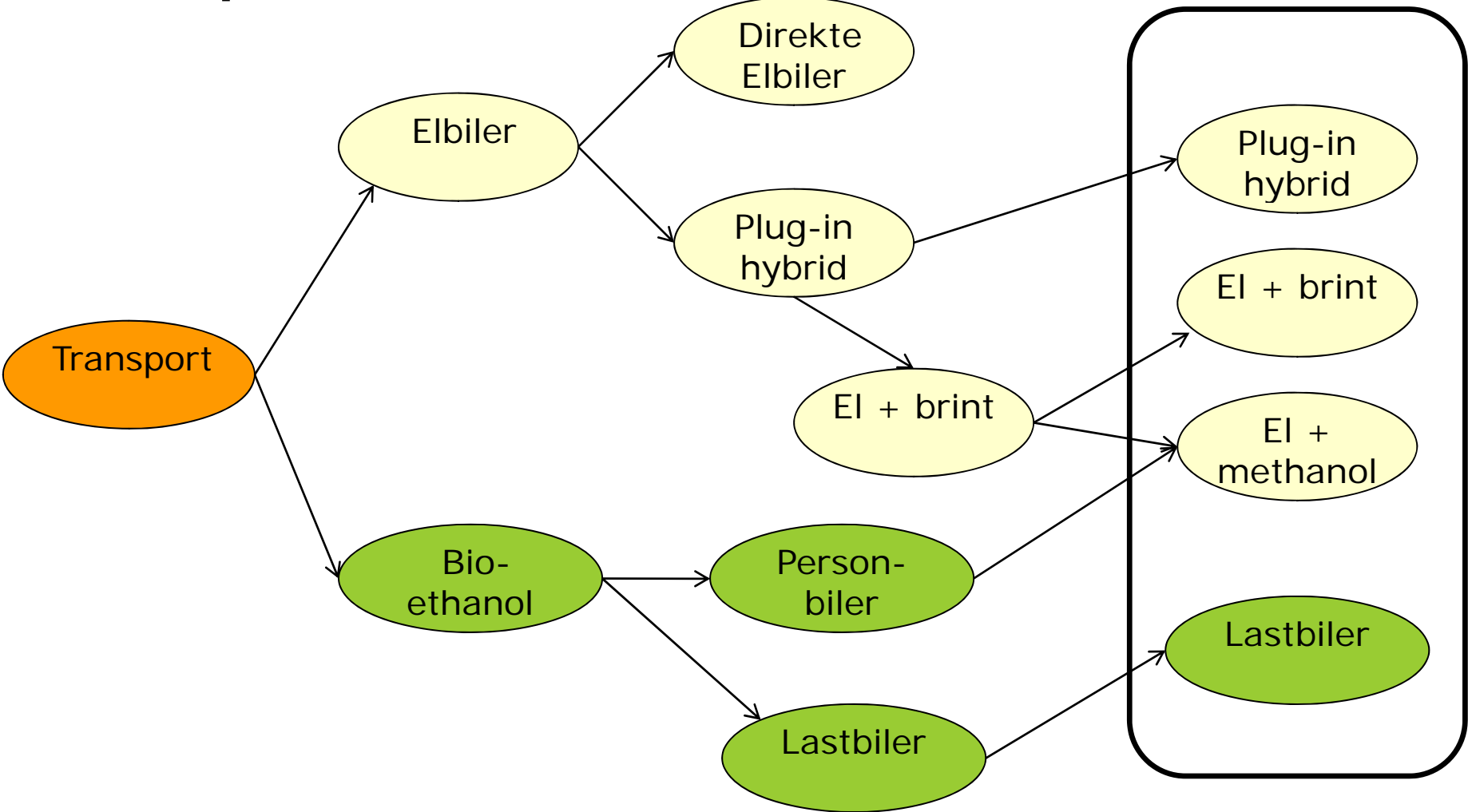
Transport

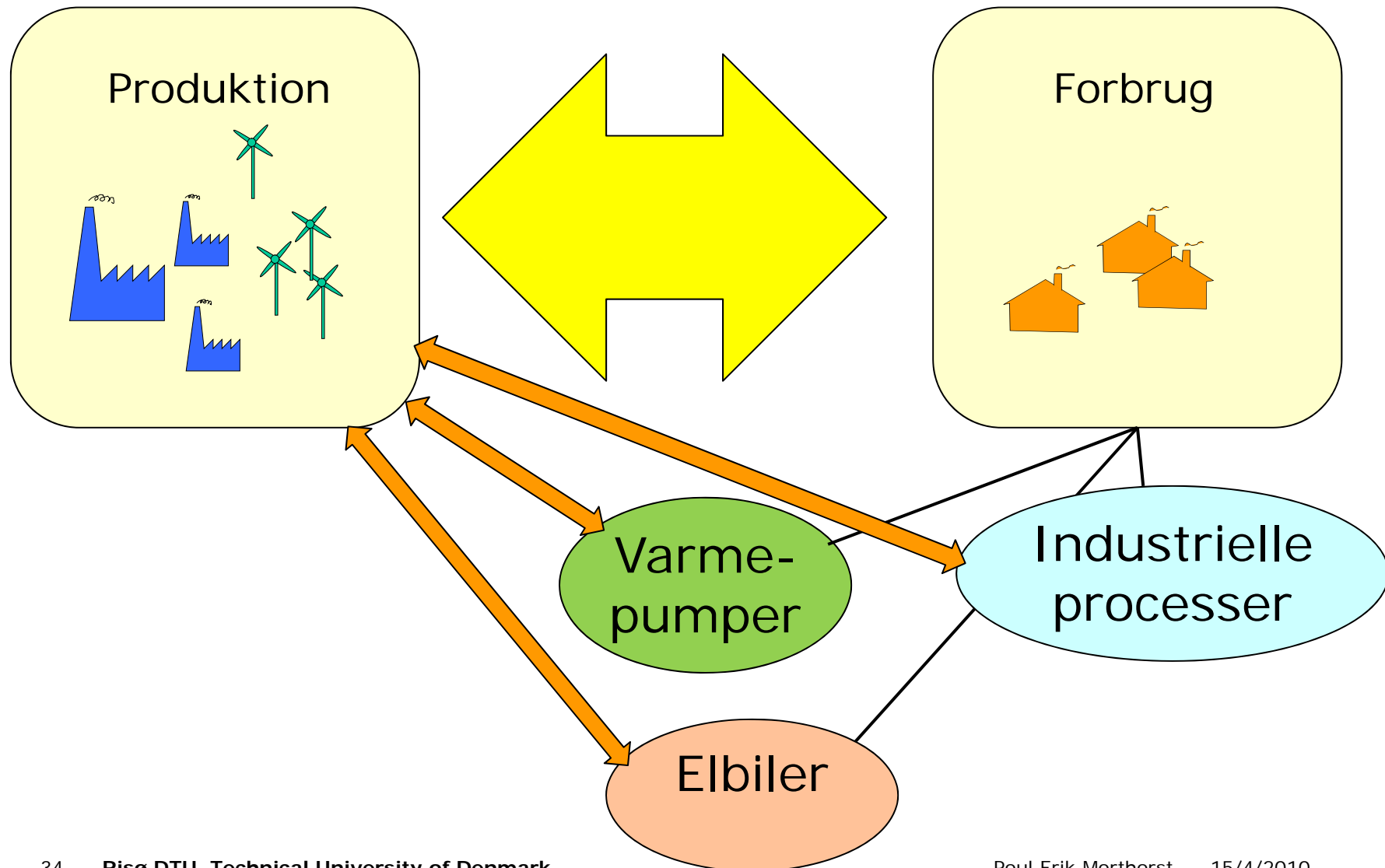
Ingen store
gennembrud i Batteri-
teknologien

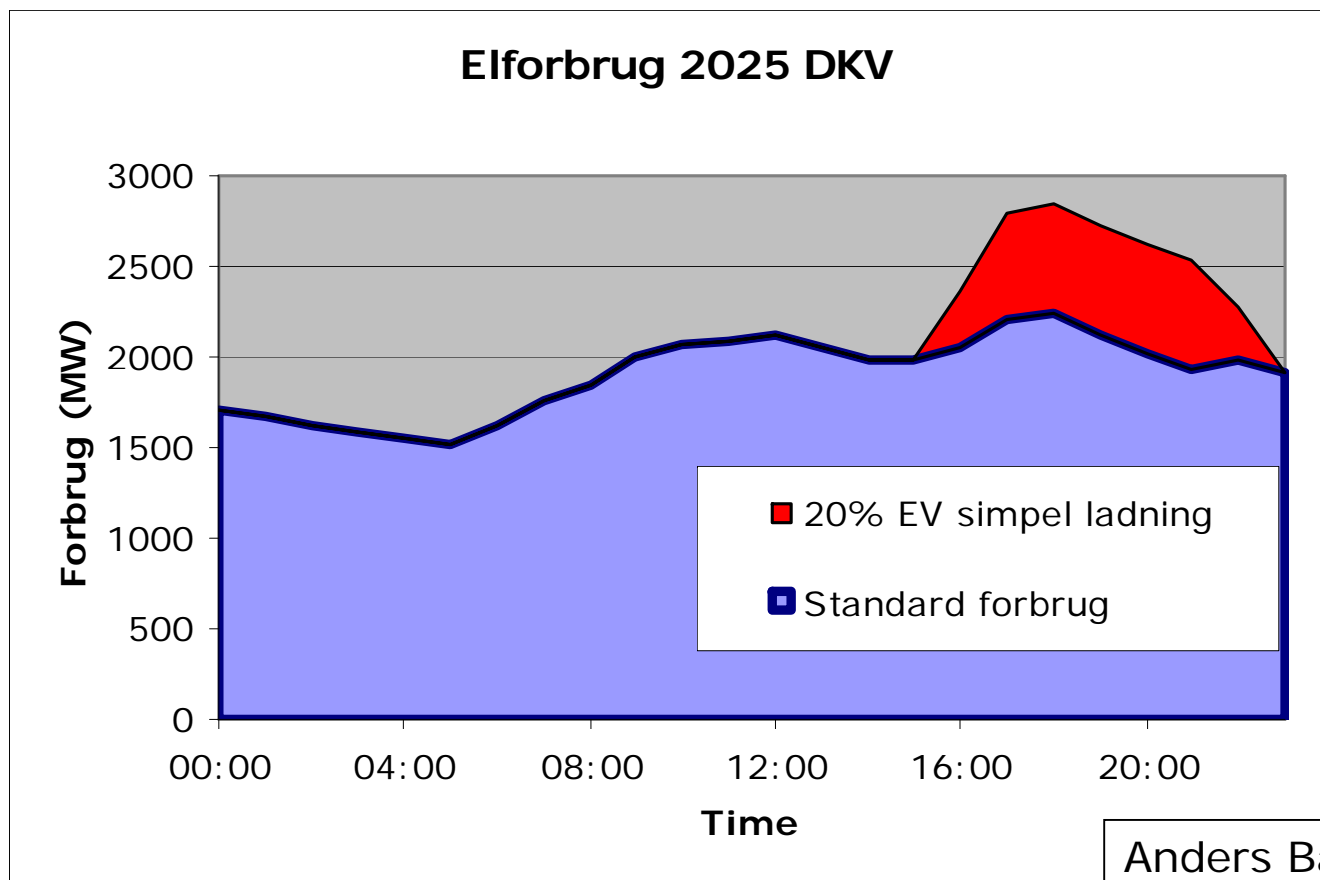
Transport

Smart Grid

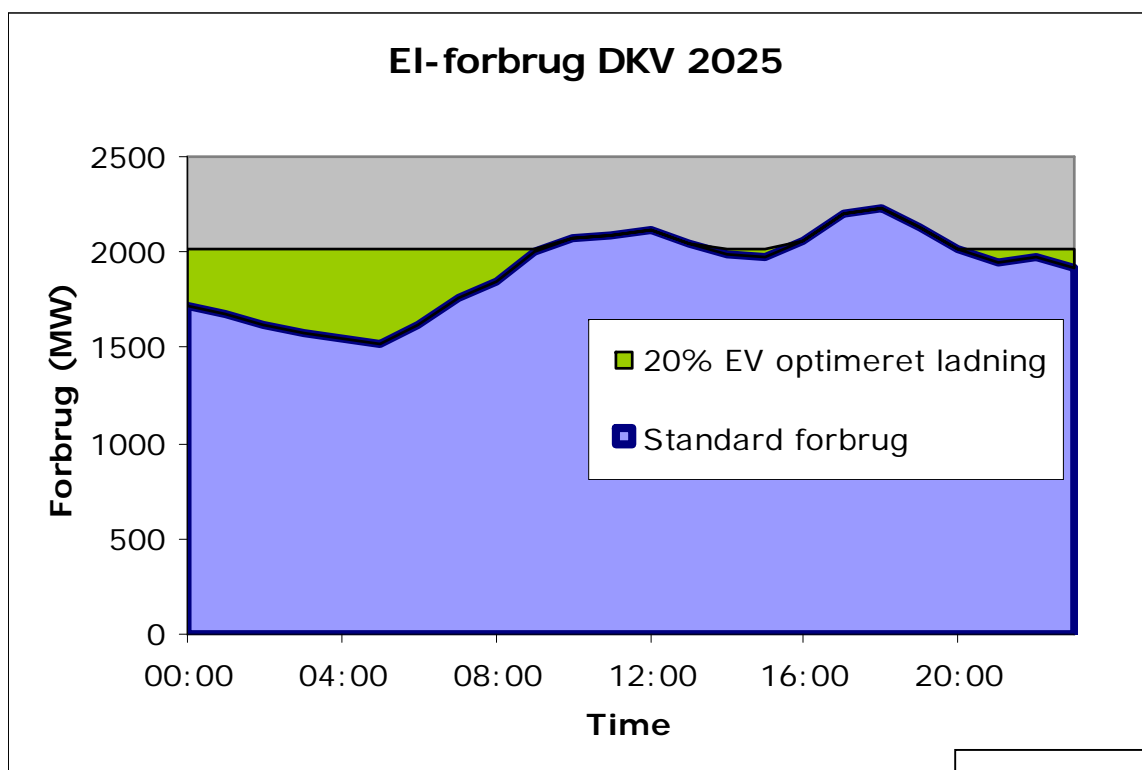

Simple Charging of Electric Vehicles

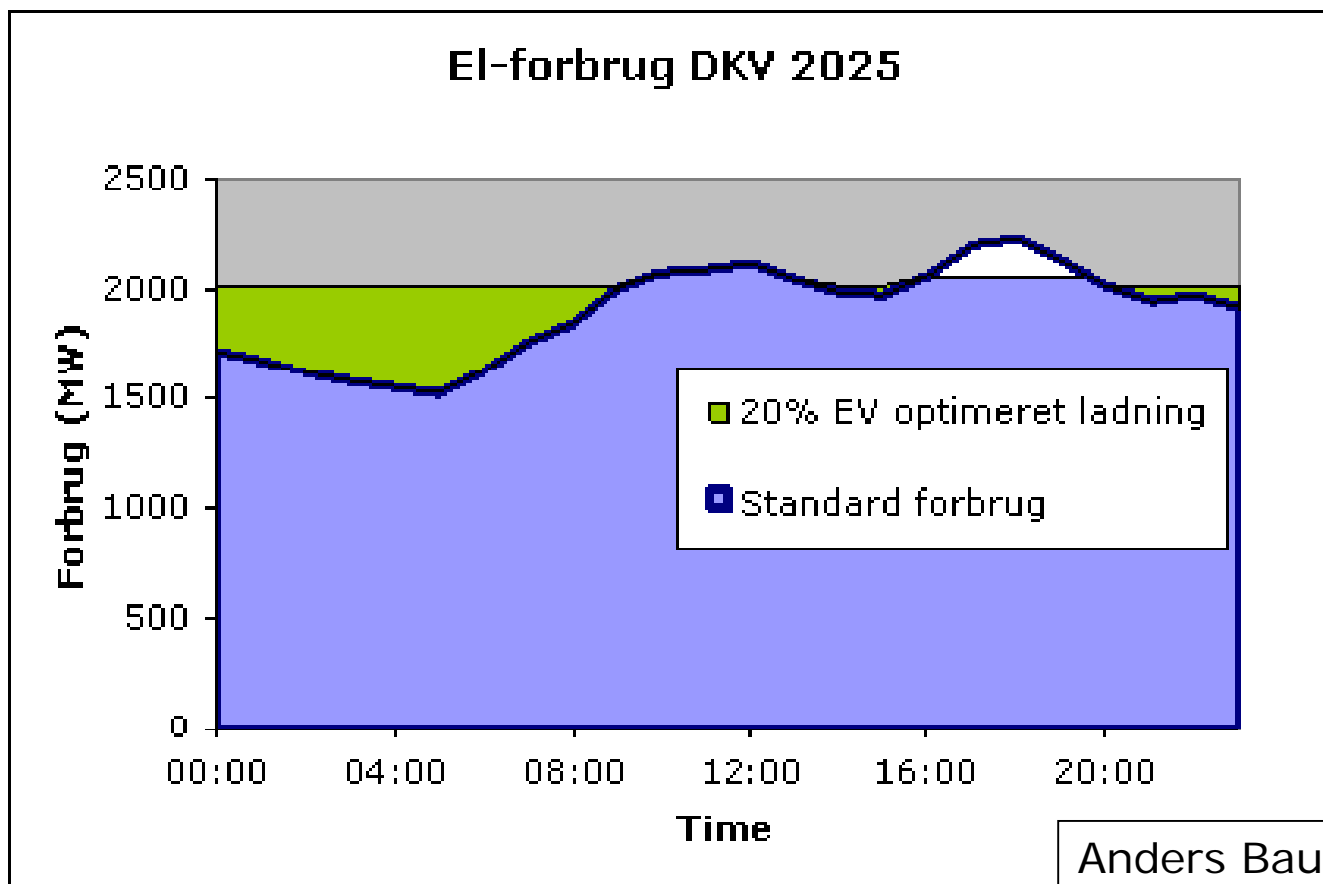
Anders Baunhøj Hansen,
Energinet.dk

Billigste Opladning af Elbiler

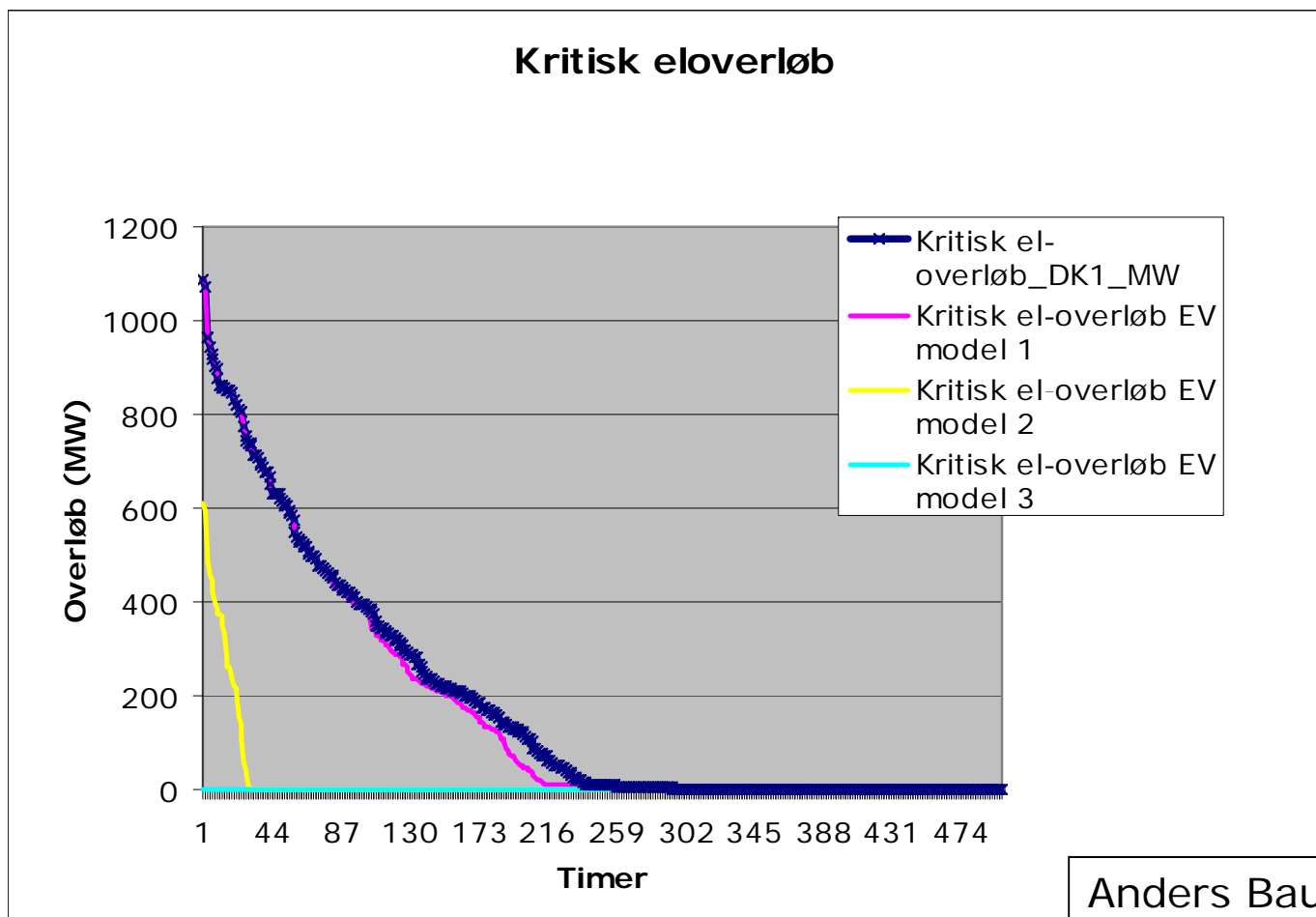
Anders Baunhøj Hansen,
Energinet.dk

Optimeret Opladning/afladning af Elbiler

Anders Baunhøj Hansen,
Energinet.dk

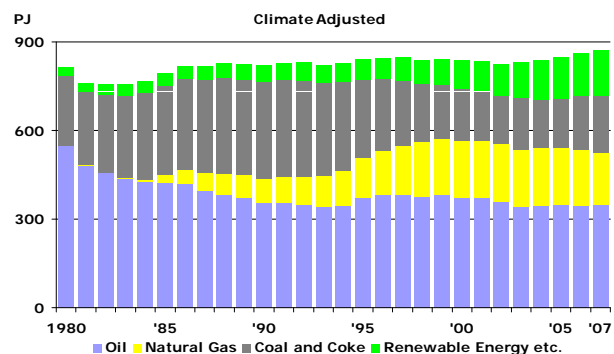
Betydning for kritisk el-overløb år 2025

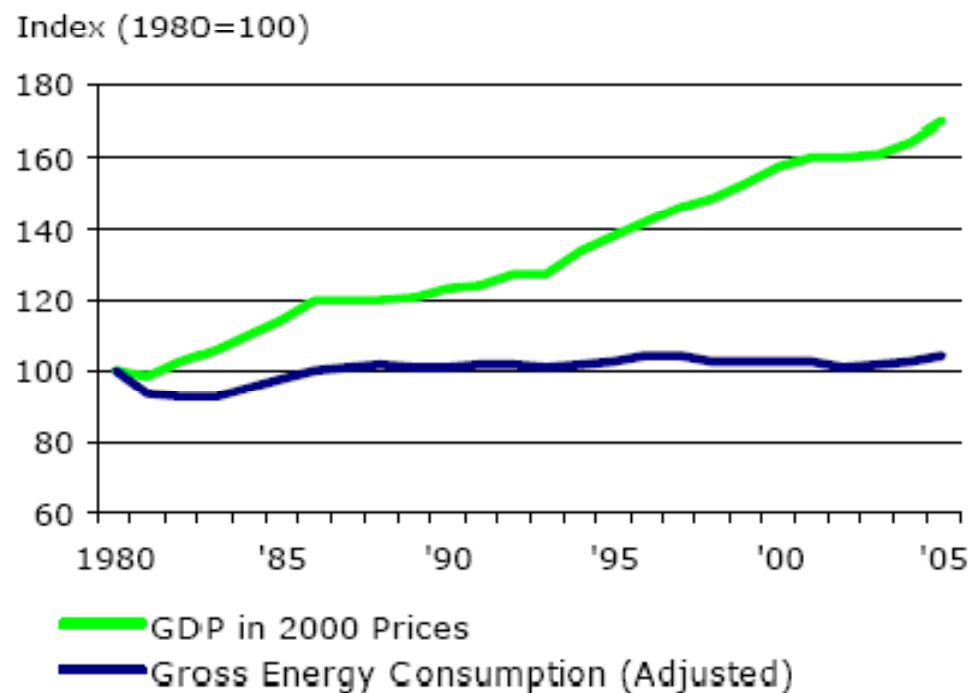
Anders Baunhøj Hansen,
Energinet.dk

Konstant energiforbrug på trods af kraftige stigninger i BNP

Gross Energy Consumption by Fuel

GDP and Gross Energy Consumption

Source: The Danish Energy Authorities

Konklusion

- **Vi har en række lovende VE-teknologier**
  - Offshore vindmøller vil komme til at spille en stor rolle
  - Har vi biomasse nok??
  - Især energibesparelser kræver en stærk politisk indsats!!!
- **Transporten skal orienteres mod el**
  - Elbilteknologi kan blive bærende i person-transporten
  - Bioethanol kan være nødvendig i den tunge transport
- **Systemet bliver meget mere komplekst**
  - Samspil mellem el, varme og transport
- **Intelligent sammenkobling af systemerne er nødvendigt**
  - Prissignaler ud til energi-forbrugerne
  - Ændrede afgifter/tariffer skal skabe nødvendigt incitament
  - Standardisering, målere, organisatorisk set-up mv. skal på plads